

EL FULL

de l'Albera Marítima

Gener de 2010

Portbou – any XIII – número 61



Amb la col·laboració de l'AJUNTAMENT DE PORTBOU i de la DIPUTACIÓ DE GIRONA

NINOTALLA per Carles Roman

FORTBLOW CITY

"VENJANÇA ÍNDIA"



EDITORIAL

REFLEXIÓ SOBRE LES CONSULTES DEL 13-N

Des del Consell de Redacció d'El Full, considerem que la primera onada de consultes plurimunicipals sobre la independència de Catalunya (dintre de la interdependència europea), del passat 13 de desembre, només es pot qualificar d'èxit, malgrat una participació més feble de la desitjada. El més important, d'aquesta autèntica jornada històrica, és que es va consolidar un acte de normalitat democràtica impecablement cívica; i que, definitivament, Catalunya va quedar situada a l'agenda internacional com un país (Catalunya ha entrat de debò en la globalització), com un poble d'Europa que vol ser propietari del seu esdevenidor col·lectiu.

La votació, a 165 municipis d'arreu de la geografia catalana, va quedar ben reflectida en la premsa escrita, els mitjans radiofònics i audiovisuals d'arreu del planeta. Des de l'acreditat *Le Monde* fins el llunyà *Miami Herald*; des de la prestigiosa BBC de Londres fins a l'emissora àrab internacional AlJazeera, amb

seu a Dubai als Emirats Àrabs; mai a casa nostra tants mitjans periòdics (i tan diferents) s'havien interessat per aquest petit país (una nació mil·lenària, amb molta història i cultura), del sud del continent europeu, a la riba de la Mediterrània.

La internacionalització de la qüestió catalana ha avançat més d'ença del setembre de 2009, amb el primer referèndum d'Arenys de Munt, que no pas en els darrers trenta i escaig anys de democràcia constitucional.

No hi ha dubte que el dret a decidir ja no té aturador, tot i que no podem caure en el cofoisme: tenim molta feina pel davant, feina de convenciment, d'explicació cívica que cal millorar i afinar. Es fa necessari insistir que vivim en un país molt plural i divers, amb grans diferències geogràfiques, que marquen graus diferents de consciència nacional. Sobre això, cal remarcar que l'èxit de les consultes no es mesura només pel seu grau de participació, sinó sobretot per la seva capacitat de centrar el debat polític; és a dir, que el debat sobre el dret a decidir s'ha situat en el centre de

la política catalana, ja sigui per afirmar-la o per rebutjar-la.

Ara ja està completament obert el procés. El moviment de les consultes ha guanyat la batalla de les idees. Cal seguir col·laborant en l'esforç col·lectiu, cal impregnar tots els racons de casa nostra d'aquest esperit cívica que ens ha donat força i cohesió social. Davant nostre tenim la segona onada de consultes, el 28 de febrer i la tercera, el 25 d'abril. Ara és el moment d'implicar-nos d'una manera més propera en aquesta revolució exemplar (democràtica, pacífica i cívica) que sacseja el país pels quatre punts cardinals. Ara és el moment de fer pedagogia de la veritat. D'avançar cap al futur amb fermesa i generositat, per tal de superar una crisi estructural que ens fa mal a tots. Ara, amb les eines de la democràcia i el civisme, hem de tornar a donar una lliçó de saber fer bé les coses. A Europa i al món. El camí que ha iniciat la societat civil s'ha de completar, i aquest només pot significar, ha de significar, una millora social pel 100% dels ciutadans d'aquest país que s'anomena Catalunya. ■

PORTBOU ESTÀ D'OBRES

Des d'un punt de vista totalment objectiu i obert, podem dir i assegurar que "Portbou està d'obres". En aquest sentit, s'estan solucionant un conjunt de projectes tots ells encaminats a millorar la qualitat de vida al nostre poble.

Tots els projectes en els quals s'està treballant i els que ja són acabats són importants per a Portbou. Volem però, incidir en dos que creiem que tenen més incidència per a tots els

portbouencs.

En primer lloc les obres de reparació de les esquerdes i posada al dia del pantà, ens donen la tranquil·litat, juntament amb la nova planta d'osmosi inversa, de l'abastament d'aigua. Queda solucionat, doncs, la cobertura d'aigua potable sobretot en temps de sequera.

En segon lloc, de totes les obres en curs, volem destacar la restauració i posada en valor de

la sala-teatre La Congesta. Encara que el projecte total no està acabat, aquest passat Nadal la sala s'ha pogut obrir al públic, amb tot el seu espectacular volum, després de molts anys.

Cal seguir en aquest camí i anar endreçant el nostre poble. Pensem que la millor inversió de futur s'ha d'encaminar a poder oferir a tots els portbouencs, els serveis necessaris per a una millor qualitat general de vida. ■

CARTES AL FULL

CARTA A EMILI DARNER

Resulta curiós que com tu, jo després de molts anys d'absència i d'haver passat en ell tota la infància i la joventut, vaig tornar a visitar el meu antic poble. Com a tu no em quedaven ni pares, ni casa, ni cap altra propietat, però crec que aquí s'acaben les semblances entre tu i jo, perquè a mi sí que em quedaven amics per a visitar i desgraciadament, només el record de moltes persones ja mortes però amb famílies a través de les quals vaig poder recordar-les.

En preguntar qui ets en la redacció de la revista, en Joan Gubert em diu que t'amagues sota un pseudònim i que no es pot revelar el teu nom. Això m'impedeix el saber quelcom de la teva vida personal, de la teva família, etc, així que he d'acontentar-me a endevinar-te a través del teu escrit. Dedueixo que no vas visitar a cap amic ni a cap persona relacionada amb el record dels teus pares.

Quina alegria recordar la infància, els jocs, el col·legi, etc., passar davant de la que havia estat casa teva, però no, per a tu ha estat trista aquesta tornada al passat, tornar als teus pares que no eren "dels quatre de l'olla", als teus pares amb el cap cot, ho dius tu en el teu escrit i em pregunto: què és el que et feia més mal?. La seva aptitud o la del metge del teu poble?. Com és que de tota aquesta part de la teva vida predomina aquest record agri, rancuniós envers el metge que era del "seguro" associat a aquesta trista imatge del teus pares?. Vols dir que ell era el culpable que tu, com dius tu mateix, els veïessis com uns desgraciats?, o és que la vostra vida només estava lligada a ell i a aquells moments, per a tu tan dolorosos, de la consulta?

Al meu poble també hi havia metge. Els meus pares li deien Don... També tenia mal geni. Abans el metge de poble tenia la vida difícil però tenia cura de

nosaltres i jo com tu li tenia por; potser no tanta com tu però en els meus pares no veia allò que tu veies en els teus, potser perquè tampoc ho veia a casa, a la seva vida diària, al seu tarannà de cada dia... Que ho veies tu així en els teus?

La meua visita ha estat plena de records variats, d'alegria, d'enyorances... La teua visita i emparant-te sota l'amagatall d'un pseudònim, ha servit per a menysprear a una persona ja morta i per portar malestar a una família. Penso que m'agrada més la meua visita amb un cor ple d'amor i de pau.

■ **Pere Cusí Gorgot i Catalina Guillaumes Gorgot. Portbou**

CARTA A UN VERITABLE DESCONEGUT

Com sempre faig, m'he llegit amb atenció l'últim exemplar d'El Full i no és pas la primera vegada que m'ha passat el que també m'ha passat aquesta.

Hi apareixen escrits que m'agradaria més no haver-los llegit, perquè quan ho has fet, el que fan és deixar-te un mal sabor, un mal cos. No acabes d'entendre com és possible que es pugui guardar un ressentiment tan profund vers una persona determinada que, segons dedueixo, em sembla que no li va fer res tan greu, com per merèixer una opinió tan desconsiderada. Al meu entendre

de tan mal gust, com la que el signant reflecteix en l'escrit al qual em refereixo.

L'escrit en qüestió a mi em sembla que té dues parts; la primera la trobo correcta perquè expressa uns records, i ressenya uns canvis que el signants va trobar en la seva visita al nostre poble; en canvi la segona part, la que fa referència al Metge del *Seguro* (el Sr. Gorgot), com ell l'anomena despectivament, la trobo francament deplorable, i humiliant, tant pel metge criticat, com també pel mateix autor i a l'ensems de la seva pròpia família inclusivament.

Em refereixo a l'article aparegut en El Full del mes d'octubre núm. 60, pàgina 12, signat per un tal Emili Darner; i que el va encapçalar amb el títol "El nou edifici". Em va fer més entenedor l'esperit de l'esmentat escrit, l'afegitó que ell mateix inclou en el títol (El nou edifici. Conte de records imaginaris), perquè això em fa pensar que tot el que jo considero la segona part de l'escrit, és possible que sigui fruit de la seva imaginació; una imaginació que a jutjar per l'escrit esmentat, a mi em sembla força recargolada, i amb una bona dosi de rancúnia personal i

persistent, possiblement provocada per alguns altres motius, que no pas per la manera de ser del Sr. Gorgot.

Pel contingut de l'escrit que m'obliga a fer aquestes línies, sembla ser que la família Darner, va viure força temps a Portbou, però sento dir que jo que hi vaig néixer ja fa 84 anys i escaig, i que sempre pràcticament hi he viscut, no recordo ningú amb aquest cognom, per tant no tinc ni la més petita idea de qui podien ser i de com eren els Darnés, i vull ressaltar que la meua memòria és encara força privilegiada. En canvi al Sr. Gorgot i a la seva

família, sí que els coneixia molt bé, ja que ell va ser el metge de casa meua des que vaig néixer, i puc assegurar que mai, ni abans ni després de la guerra, vàrem ser tractats vexatòriament, ni humiliantment, com aquest senyor diu que tractava a tothom, i això que nosaltres (ho sap tothom), tampoc no érem pas de l'olla. Nosaltres, com crec que moltes famílies de Portbou, sempre li estarem molt agraits i el recordarem amb el respecte que ens mereix per el tracte que en tot moment ens va dispensar, tant com a facultatiu, com humà.

És cert que el Sr. Gorgot tenia el

seu caràcter, un caràcter de vegades una mica estrany, fins i tot potser una mica estrofolari, però era el seu caràcter, com tots tenim el nostre, però una cosa sí que us puc assegurar i que per a mi és el que més compte: quan de veritat se'l necessitava, malgrat el mal caràcter que per algú podia tenir, fos dels guanyadors o dels perdedors, hi era ell. Molts portbouencs estem convençuts que era un bon metge, i estàvem molt contents de tenir-lo.

■ **Paco Sàcera. Portbou (novembre 2009)**

AMINETU HAIDAR

Quan a l'any 1999 va morir el Rei del Marroc Hasan II, el Rei d'Espanya Joan Carles de Borbon es va manifestar molt afectat fins al punt de declarar

pensar que aquest sentiment de parentiu encara pot ser viu amb la continuïtat del regnat del Marroc per part de l'hereu Mohamet VI.



Aminetu Haidar

que sentia com si s'hagués mor el seu germà gran. Després de mútues manifestacions, voldria

En aquests moments que el govern del Marroc ha discriminat un ésser humà Saharai, pel fet de defensar els drets que tota persona ha de poder tenir, és quan el Rei d'Espanya hauria de mostrar a tot el món el seu sentiment i abnegació que en el seu dia va manifestar a l'hereu del que ell considerava com el seu germà gran. El govern espanyol no pot córrer el risc que Haidar mori al nostre país, (Lanzarote), quan no és tan lluny dels seus familiars, lluitant per allò que tothom hi té dret, i que el Rei del Marroc nega a molts milions de ciutadans. No vull pensar quines conseqüències es poden derivar si aquest cas no

té el final esperat per tot els demòcrates, i els que estan a favor de les reivindicacions per

les que l'Haidar posa la seva vida en perill.

Per l'alliberament de l'Alakrana, es va remoure terra i mar, i es va pagar un rescat per enriquir els pirates i segrestadors. Pels cooperants catalans esperem que es faci el mateix, perquè es de sentit comú i de sentit humà; i en el cas de la Haidar, tot i que sembla que no es pot comparar, crec que s'ha de tenir en compta allò que pot representar per als milers de Saharais, si s'aconsegueix flexibilitzar la repressió del Govern marroquí, a que aquest sector que no fa massa temps era responsabilitat espanyola, pugui gaudir de l'autodeterminació, que fa anys estan reclamant, i que per contra, estan sotmesos a la més indignant repressió. Jo no sé si l'Islam prohibeix la solidaritat, ho és el Rei del Marroc, perquè no veig cap manifest per part dels marroquins que tenim a casa nostre, que posi al govern del Marroc en el compromís d'atendre els precs de la societat Saharai. ■ **Màrius Viella.**

La Bisbal d'Empordà. 7 de desembre de 2009

SOCIETAT MESTRESSES DE CASA

L'associació Mestresses de Casa de Portbou, es va constituir el 15 de febrer de l'any 1980 com a entitat sense ànim de lucre i per a la promoció de les dones del poble.



L'estandart de les Litles-Girls (majorets). Una de les activitats organitzades per l'associació. Foto Gubert

Tot va venir perquè vaig formar part d'una llista electoral que es presentava a les eleccions locals amb el nom de l'Entesa dels Portbouencs.

Recordo que em van demanar si volia parlar en una de les xerrades que es van fer. Al principi vaig dir que no, però després la vaig escriure (per cert encara la guardo) i la vaig repassar moltes vegades. Quasi

la sabia de memòria. Recordo però, que com no anava segura i tenia molts nervis, cada dos o tres ratlles hi escrivia "tranquil·la".

En aquella llista hi havia tota mena de partits i molta gent amb ganes de treballar: J. Sabater, Zurdo, R. Roig, Rosique, Moré, etc. No els vull anomenar a tots per por de deixar-me algú.

Es va guanyar per unanimitat i es va formar l'Equip de Govern. Jo estava la segona per la cua i no hi vaig entrar. Després uns varen anar plegant i la llista va quedar aturada i per tant en mans de la segona llista que era de Convergència. Sé que algú s'enprenyarà, però en aquells moments jo ho vaig viure així.

Bé, com sempre estic divagant. En Jaume Sabater va quedar com alcalde i en veure'm una mica desil·lusionada, em va dir: Nati, per què no formes una societat de mestresses de casa?

Ens vam reunir sis dones: Pilar Vilsa, Conxita Rubio, Elvira Ramírez, Virginia Pajuelo, Maria Olivet i jo. Després de donar moltes voltes al fet, vam acordar tirar endavant l'associació.

En primer lloc necessitàvem uns estatuts. Vam anar a Barcelona a visitar una associació de mestresses de casa. Ens van rebre molt bé i ens donaren còpia dels seus estatuts. Aquests no ens

servien però sí que eren una pauta a seguir. Així doncs, amb l'ajuda de totes i del meu marit els vam redactar. Els vam enviar a Girona i per tres vegades ens els van tornar. Resulta que a Girona província no n'hi havia cap d'associació, però al final ho vam aconseguir. Vam ser la primera associació de Mestresses de Casa.

La Junta la formaren: Pilar Vilsa com a secretaria; Conxita Rubio com a tesorera; Elvira Ramírez 1^a vocal; Virginia Pajuelo 2^a vocal; Maria Olivet 3^a vocal; i Nati Peral com a Presidenta. Així es va acordar. Més endavant van entrar la Dolors Garcia, la Maria Roig i la Núria Torres.

Varen començar amb 50 sòcies i activitats diverses com fer una carrossa per carnestoltes, majorets, teatre, sopars amb balls a la discoteca (això fou una de les activitats que va tenir més èxit), excursions, el pessebre vivent, la passió de Jesús, exposicions, homenatges, etc.

Ara, després de molt temps, quasi 21 anys, hi ha una nova Junta amb moltes ganes de treballar.

En el pròxim Full aniré explicant per parts tota la història, de l'associació, que és molt llarga.

Sempre recordant totes les persones que ens varen ajudar i sempre amb la col·laboració de l'Ajuntament.

Postdata: escric com si fos una sèrie televisiva però sense anuncis. Gràcies.

■ **Nati Peral i Homs.**
Portbou

Després de llegir la columna a El Punt d'Imma Merino (16/07/09), no puc fer res més que estar-hi completament d'acord. A part del mal funcionament dels Catalunya Express (Girona-Barcelona-Girona), també cal tenir present que a partir de Girona (o si es vol, de Figueres)

hi ha un altre gran grup de ciutadans de Figueres, Vilajuïga, Llançà, Colera, Portbou i la seva àrea d'influència que pateixen el mal fer de Renfe-Adif.

Si has d'anar a Barcelona, el darrer tren que surt de Barcelona és a un quart de nou del vespre, i arriba només fins a Figueres. Si

ets de Vilajuïga, Llançà, Colera o Portbou, el darrer regional surt a un quart de vuit del vespre. L'únic remei que queda és utilitzar un altre mitjà de transport: el cotxe particular, és clar.

Aquesta és la trista realitat del transport públic ferroviari dels empordanesos d'aquesta zona.

EL FUTUR DEL TREN

Però si comences a preveure el que pot passar en un futur no gaire llunyà, després del probable trasllat de l'estació de Figueres a Vilafant i de la connexió de la via del tren convencional que ve de Girona amb la via d'alta velocitat, es

pot començar a intuir que la línia Figueres-Portbou quedarà sota mínims, tendint al zero absolut. Això, per a un país que es proclama modern és, com es diu, insostenible. Ja que aboca tota la població usuària i potencialment usuària a l'ús del cotxe privat.

Encara som a temps de salvar el tren social. La crisi energètica i climàtica ens dóna la raó als que reclamem un tren, un transport públic de debò.

■ Ferran Ymbert
Almodin

EL TSJ AUTORITZA EL TANCAMENT DEL REPETIDOR DE TV3 QUE COBREIX VALÈNCIA, L'HORTA I PART DEL CAMP DE MORVEDRE, CAMP DE TÚRIA, FOIA DE BUNYOL I RIBERA ALTA I BAIXA

La Secció 5a de la Sala del Contenciós-administratiu del Tribunal Superior de Justícia (TSJ) del País Valencià ha comunicat a Acció Cultural del País Valencià (ACPV) la seua sentència 272 / 09 en base a la qual autoritza el Govern valencià a precintar el reemissor de TV que la nostra entitat té a Perenxisa, al terme

Amb aquesta sentència, el tancament del repetidor que cobreix l'àrea més poblada del País Valencià pot ser imminent, i depèn en exclusiva de l'arbitrarietat política i l'interès partidista de l'actual Govern valencià (...)

municipal de Xiva, el qual fa arribar el senyal de TV3 en TDT a la ciutat de València, la comarca de l'Horta i part de les comarques del Camp de Morvedre, Camp de Túria, Foia de Bunyol i Ribera Alta i Baixa (és a dir, es veurien afectats uns 1.300.000 habitants). Aquesta sentència és la resolució d'un recurs d'apel·lació que va interposar la Generalitat valenciana contra la inicial negativa judicial a autoritzar el tancament del repetidor. Recordem, en aquest sentit, que Acció Cultural ha obtingut diversos pronunciaments judicials al seu favor i que, per tant, en aquest tema hi ha sentències

discrepants.

La sentència 272 / 09 autoritza l'entrada del Govern valencià en el nostre centre emissor en base al suport en principi a "la ejecución de un acto emanado de una autoridad pública", sense entrar al fons de la qüestió, ja que la mateixa sentència afirma que "no procede controlar [per part del tribunal] la conformidad o disconformidad del acto que se pretende ejecutar". És a dir: el TSJ ha aplicat el principi de presumpció de legalitat de les actuacions de les administracions públiques, autoritzant per tant l'execució d'una disposició administrativa sense entrar al fons de la qüestió, i entenent que aquest fons en tot cas s'ha de dirimir en un recurs específic i a banda.

És evident que Acció Cultural no comparteix aquest punt de vista, per dos motius:

- primer, perquè discutim la competència legal de la Generalitat valenciana per actuar sobre una televisió pública que és emesa per un canal de TDT la titularitat del qual no és autonòmic;

- segon, perquè l'aplicació de la presumpció de legalitat de les actuacions de les administracions públiques en aquest cas pot provocar un dany major, ja que el tancament d'una televisió implica un exercici de censura, per molt que aquesta decisió fóra suposadament revocable per un

sentència posterior, que en el millor dels casos podria tardar anys a arribar.

Acció Cultural denuncia la insistència de l'actual Govern valencià en la seua voluntat de tancament del conjunt de la xarxa de TV3 al País Valencià i de càstig econòmic a la nostra entitat, afirmació que es demostra en el fet que l'esmentat Govern no només no ha arxivat els expedients administratius i les multes imposades a Acció Cultural ni ha reobert cap dels tres repetidors tancats, sinó que a més ha continuat els procediments judicials per intentar continuar tancant els repetidors encara oberts.

Amb aquesta sentència, el tancament del repetidor que cobreix l'àrea més poblada del País Valencià pot ser imminent, i depèn en exclusiva de l'arbitrarietat política i l'interès partidista de l'actual Govern valencià, el mateix que està implicat en una sèrie de gravíssims casos de corrupció. Davant d'això, Acció Cultural fa una crida als ciutadans per donar un impuls encara més gran a la campanya d'Iniciativa Legislativa Popular que la nostra entitat està impulsant, perquè és evident que només per aquesta via aconseguirem frenar aquest intent de censura.

■ Acció Cultural del País Valencià. Octubre 2009

OPINIÓ

NOTES AMB EN "XAPAS"

per Pol Andreu

La conversa s'interromp per la nota d'un bemoll, ara i com a tot arreu, patim els efectes devastadors de les drogues, parlàvem dels que ja no hi eren. Però qui erem nosaltres per jutjar el comportament dels altres, tot i fent una calada llarga?

Els qui ara tenim fills comprenem segurament d'una altra manera el patiment sense límits i constant que pateixen els progenitors, comentàvem com a pares amb en Xapas, així i entre alguns acords vaig evitar de manifestar obertament el meu sentiment de repulsa a tot aquest "mundillo" fosc; no volia, en cap manera, trencar aquell diàleg, traït per un excés de cel o per un seguit de precipitacions amb sentències capitulars.

Tampoc volia parlar del perquè es consumeix alguna o altra substància embriagadora per tal d'evitar que se sentís massa responsable dels seus actes davant d'un jutge sense toga. A més les raons les podíem esbrinar només donant-hi algunes voltes.

El grapat d'anys de diferència, que al meu favor, ens separaven, els podria utilitzar fent recurs a l'experiència amb l'únic objectiu de fer la conversa més útil, amb un rerefons didàctic, si m'apureu. A més, vaig decidir que tampoc era qüestió de dramatitzar les històries que poden portar algú a refugiar-se en les drogues. De fet, aquestes raons personals, no poden ser massa diferents de les que tots hem sentit alguna vegada (heus aquí el recurs de l'experiència): De vegades hi caiguem perquè volem fer com els altres, o perquè volem pertànyer a un grup unit i que admirem, o

per un desengany amorós, o per tan sols viure una experiència, una nova sensació, un nou plaer, o per fer-nos el "xulo" davant els amics, o per desafiar l'autoritat, per provocar els adults i el seu sistema, per combatre la timidesa... o tan sols per una mica de tot barrejat.

Ara, per contrarestar passariem a l'atac subtilment amb arguments ben contrastats:

- Recorda que tots els que han començat en el món de la droga mai havien pensat que s'hi quedarien enganxats.

- Podríem consultar documents i proves científiques sobre els seus efectes al cervell.

- Adona't que al carrer les drogues es barregen amb farina, amb ciment, o amb **e x c r e m e n t** d'animals i altres productes químics insospitats.

Després d'un assentament afirmatiu comú i un silenci digestiu (per tanta informació) les notes em varen ajudar a canviar el to i tema de la conversa:

Com deia Pete Sienfield.. li vaig recitar:

"tots estem tancats dins de presons, però alguns de nosaltres som afortunats: les nostres cel·les tenen finestres" Afortunats els músics perquè tenim un refugi, vaig concloure, mentre ell interpretava les complicades notes del *Larks Tongues in Aspics* al peu de la lletra.

No hi ha cap secret màgic per poder transmetre, per comunicar

amb la música... el fet és que obrir-se als altres és com despullar-se i deixar que els altres, tant els que voldries com els qui no, t'entrin a casa, penetrin en la teva intimitat i et vegin nu.

De fet el risc només és pel teu orgull, aleshores i per curar-se en salut només hi ha un secret "La Disciplina". No es pot arribar a cap meta sense patiment, un patiment anomenat "disciplina".

No pots sortir a l'escenari sense



Foto Pol Andreu

estar més o menys segur del que vols fer. Fins i tot dins els paràmetres de la improvisació necessitem un fil conductor.

Aleshores vàrem recordar quan el petit Xapas es va presentar a casa meua per aprendre a tocar la guitarra, que de fet no havia vingut sol, un amic l'acompanyava, però aquest a la segona de les classes ja no es va ni presentar, els efectes de la disciplina, l'esforç i el patiment havien fet el seu efecte discriminador, ara en el sedàs només hi quedava el pòsit d'aquell jove tan espitós que en pocs dies i sessions ja se m'havia menjat i en volia més.

Content d'haver estat el primer i una mica gelós del futur prometedor d'aquell guitarrista, en vaig perdre el rastre tot i mantenint a orelles ben atentes les notícies del seu itinerari.

Barreges de conceptes, iniciatives amb les primeres frustracions i bolos, molts bolos amb gent bona, molt bona, en Carles Samanyach o l'Eva varen formar part d'un "unplugged" que va quedar enregistrat a Figueres on les cançons es barrejaven amb el soroll dels gots i els riures estripats de gent que, excitats, cridaven massa per parlar, per no dir res.

Les darreres obsessions eren per Jethro Tull del que me'n deia meravelles. Llevat d'alguna improvisació o alguna Jam en directe, no havíem de coincidir massa però a mesura que la distància ens separava, sense cap premeditació una mena de respecte secret i mutu s'havia instal·lat.

Finalment un projecte frustrat en un garatge a Llers, que havia pintat de color blanc ("si vols ser músic fes-te lampista" havia sentenciat R.Fripp). Una sessió a casa seva, en un àtic de la rambla, on vaig descobrir la seva "les Paul" i un Marshal de 100

Watts, són de les úniques vegades que recordo haver pogut tocar amb ell, segurament em descuido dels "toquillos" de l'estiu amb una acústica assegurats al mur tot intercalant converses com aquella.

Tot i així mai varen ser-ne masses (o potser ara les recordo massa poc).

Una cançó és tot el que li he fet i que entre altres coses diu:

... *La Gibson Les-Paul ja ha callat,
l'última nota ja ha sortit,
segurament ja t'has trobat,
amb un altre banda al Paradís...*

■

LA TERRA XOPA, per Quim Gibert,

En la recta final de la llegenda de St. Jordi, el drac es desploma ferit de mort. Sagna a raig i llança uns rugits esfereïdors. Amb els ulls plorosos la princesa corre entusiasmada cap al jove cavaller i l'abraça. Llavors, del bassal de sang comença a brotar un roser esplèndid, que floreix a l'instant. St. Jordi pren una rosa i la regala a la princesa: «És la rosa de l'amor i la llibertat per a tu i tot el teu poble». La terra xopa de sang en cap moment queda erma. Ans al contrari, s'omple de vida. L'element negatiu i malcarat, la bèstia (l'opressió), queda subvertit per un de valuós i bell, la flor (la llibertat).

Sense deixar el món dels contes, Carlo Collodi també serà capaç d'omplir de vida el que aparentava com inservible i destinat al foc: un tros de fusta. I és de la simplicitat, d'un pezzo di legno, naixerà un titella universal, en Pinotxo. En aquesta línia, l'escriptor Gabriel Janer Manila assenyala que qualsevol objecte per rústec que sembli amaga sempre una imprevista possibilitat de transformació. Janer Manila afegeix que tant Joan Miró com Antoni Tàpies han construït les seves escultures i collages respectivament fent servir qualsevol residu. Si Miró i Tàpies commouen és perquè, arran del joc creatiu, no hi veus la deixalla.

I això et convida a intentar penetrar dins l'obra, a preguntar-te com és possible fer matèria artística d'un sac brut. I, sobretot, com s'ho fa l'artista per impregnar d'aquesta màgia el seu treball. Resseguir el secret d'aquest procés és estimulant.

Hi ha realitats quotidianes fruit de la contaminació que han esdevingut font d'energia lluminosa. És públic i notori que les terres del Baix Cinca estan quedant xopes de purins. I és que aquesta comarca, des de fa més d'una dècada, disposa d'un nombre considerable de caps porcins. A conseqüència de l'excés d'orins, d'excrements i, principalment, d'aigua usada per netejar les corts de porcs, es produeix una filtració desmesurada de nitrats en les aigües subterrànies. A causa d'això, el govern parla de zones vulnerables per la repercussió negativa que provoca en les explotacions agrícoles i ramaderes. A fi i efecte que la terra no quedi erma, és prevista la construcció d'una factoria de tractament de purins, que serà utilitzada per crear un tipus de gas que serveix de combustible per a la producció de llum elèctrica. Es tracta d'un sistema biològic de reconversió de la matèria orgànica en energia renovable, que en altres indrets

també ha funcionat només amb femta de porc. Projectar futur és obtenir, entre d'altres coses, del líquid de femer, allò que d'entrada no té cap valor, un productor de llum.

L'agudesa a l'hora de positivament reconduir el mal, la brossa, els fems..., els elements socialment rebutjats, vers un emplaçament útil és un fet extraordinari.

Aterrant al món de les llengües minoritzades, percebudes sovint com una andròmina que destorba i crea conflictes, quins mecanismes hem d'emprar per prestigiar-les? I com fer-ho amb la nostra llengua gaudint de debò en la tasca? Especialment això: com realitzar-te treballant per la llengua?. Llengua i emoció és el títol de les jornades per la dignificació lingüística que l'Institut d'Estudis del Baix Cinca convoca a Fraga el divendres 5 de març de 2010 i l'endemà dissabte 6, amb la participació de Josep Borrell, poeta; Eva Monrós, lingüista; Matthew Tree, escriptor, i una representació de Tallers per la Llengua.

Igual que per la família o per una bona amistat estem disposats a escarrassar-nos, és d'allò més assenyat que per amor a la llengua i a la terra, no ens faci res mullar-nos fins a quedar xops.

■

PARAULA DE DIFUNT, per Lluís Colomeda

Fa ja molts anys que se'm va despertar una curiositat relativa als epitafis o últimes frases que personatges cèlebres, populars o anònims deixen per a ser recordats després de morts. La visita als cementiris i la literatura m'han permès recollir epitafis de tota mena: biogràfics, documentals, literaris, romàntics, heroics, sarcàstics, desesperats, surrealistes, pietosos... Les paraules de difunt, dites també 'el darrer sospir', són les últimes paraules pronunciades en vida o, segons com, les primeres després de mort.

La mort sempre té una aparença que fa respecte i davant la seva imminència totes les paraules es tornen greus i solemnes. Són els epitafis, missatges testamentaris i urgents, destinats a perpetuar-se en la memòria dels vius. Tal com feren antics filòsofs i personatges històrics, la burgesia del s. XIX necessitava l'ajut d'epitafis lapidaris per passar a la posteritat. També els corrents literaris entraren dins la necròpolis. (...)

La mort sempre té una aparença que fa respecte i davant la seva imminència totes les paraules es tornen greus i solemnes. Són els epitafis, missatges testamentaris i urgents, destinats a perpetuar-se en la memòria dels vius. Tal com feren antics filòsofs i personatges històrics, la burgesia del s. XIX necessitava l'ajut d'epitafis lapidaris per passar a la posteritat. També els corrents literaris entraren dins la necròpolis. I el romanticisme, en un moment àlgid a la meitat del XIX, va influir en l'escriptura funerària a través de llanguids epitafis. A aquests s'hi afegiren els de personatges famosos com

cineastes, científics i fins i tot gent humil.

El pensador presocràtic Anaxàgores (mort l'any 428 aC) s'ho va prendre –mai millor dit– amb filosofia quan li van preguntar quina seria la millor manera de ser recordat pels seus alumnes: "Donar-los un dia de festa". El filòsof Epicur (270 aC), en canvi, va morir amb les botes posades, i abans de marxar digué als seus deixebles: "I ara a viure bé vosaltres recordant totes les meves paraules!". El matemàtic i astrònom Galileo Galilei (1642) va ser processat per l'Església Catòlica i obligat a abjurar de la seva coneguda afirmació; en ser alliberat finalment per la mort es reafirmà en el seu descobriment i pronuncià la mítica frase: "I malgrat tot, la Terra es mou". Charles Wolfe (1823), poeta irlandès, demanà al metge un últim desig: "Tanquí'm aquest ull; l'altre ja està tancat. Que vostè ho passi bé!". En el seu lliet de mort, el novel·lista Honoré de Balzac (1850) va invocar un personatge recurrent en les seves novel·les: "Feu venir el doctor Bianchon, que ell em salvarà". El poeta Heinrich Heine (1856) no va tenir dubtes sobre el seu futur: "Déu em perdonarà, és el seu ofici". Edgar Allan Poe (1849) lluità tres dies contra el "delirium tremens" després de ser apallissat a Baltimore: "Déu ajudi la meua pobra ànima", es va limitar a dir. El novel·lista Gustave Flaubert (1880) va posar color a la mort: "Els meus ulls ho veuen tot groc". L'escriptor Lewis Carroll (1898), creador de la narració "Alicia al País de les Meravelles" deixà anar enfadat a la seva infermera davant la proximitat de la mort: "Treguí'm aquest coixí... Ja no el necessito". L'autor d'obres com "Mort a Venècia", Thomas Mann (1951), va exhibir un desig fàcil de complaure: "Les meves ulleres", potser per veure millor què hi havia a l'altre costat. Els editors de Beethoven (1827) li portaren, pocs dies abans de morir, unes ampolles de vi que ell es moria per tastar. Atès el seu estat, li fou impossible d'empassar-se'n cap

gota: "Quina llàstima, Déu meu, quina llàstima!", es lamentà. Les darreres paraules del militar veneçolà Simón Bolívar (1830), lluitador frustrat de la unificació llatinoamericana, van ser "He llaurat en el mar".

Enrico Caruso (1921), el grandios cantant d'òpera italià, va trobar a faltar una cosa que fins llavors li havia sobrat: "Em falta l'aire". El músic del grup Chicago, Terry Kath (1978), jugava perillosament a la ruleta russa amb un revòlver: "No tingueu por, no està carregat", digué als seus amics. El pintor Auguste Renoir (1919) va passar els seus últims anys paralitzat per la gota i quasi cec, però malgrat tot es va mostrar optimista: "Segueixo fent progressos". El famós actor de Hollywood John Barrymore (1942) va respondre a una pregunta d'un periodista sobre la seva possible mort: "Cap Barrymore permetria que li passés una cosa tan ordinària". El comediant americà W.C. Fields (1946) va deixar dit en vida que figurés sobre la seva tomba: "Preferiria ser ara a Filadèlfia". Humphrey Bogart (1957), íntim amic de l'scotch (whisky) tota la seva vida, va dir poc abans de morir: "No devia d'haver canviat l'scotch pels martinis". A la diva Marlene Dietrich (1992) no li féu cap gràcia veure un capellà en els últims instants de la seva vida: "De què servirà parlar amb vós? Tinc una trobada imminent amb el vostre cap suprem!". El cèlebre orador Ciceró (43 aC) va pronunciar en ser assassinat les gens retòriques paraules: "Sempre he sabut que sóc mortal". El polític Maquiavel (1527) va mostrar la seva predilecció: "Al cel només hi trobaria pidolaires, frares i apòstols; a l'infern, en canvi, hi trobaré papes, prínceps i reis". Un moribund Ramón Narváez, cap de govern en el regnat d'Isabel II, va rebutjar perdonar els seus enemics: "No és necessari, els he fet matar a tots". Francesc Ferran de Habsburg (1914), arxiduc d'Àustria, en l'instant de ser assassinat a Sarajevo va

sentenciar: "No és res". Es va equivocar: no només moriria sinó que aquest fet va desencadenar la I Guerra Mundial. Al final d'aquesta guerra, Mata-Hari (1917), acusada d'espionatge a França, va agrair al cap de l'escamot d'execució que li permetessin enmirallar-se i retocar-se segons abans de ser afusellada amb aquests mots: "Gràcies, monsieur". Molts joves han lluit a les seves samarretes les últimes paraules del revolucionari mexicà Emiliano Zapata (1919): "Millor morir combatent que viure com a esclau".

Segons abans de l'assassinat del president americà J.F. Kennedy (1963), l'alcalde de la ciutat li digué tot veient tantes mostres d'entusiasme: "Senyor president, no podrà dir que Dallas no l'estima". Kennedy va respondre: "Això salta a la vista". Al polític Winston Churchill (1965) se li atribueix, equivocadament segons sembla, la frase: "Jo estic disposat a trobar-me amb el meu Creador; una altra cosa és que Ell estigui preparat per trobar-se amb mi". "Una tomba és suficient per a qui l'univers quedà petit", va proclamar el rei Alexandre el Gran (325 aC). "Oh mare Nut! Estén sobre mi les teves ales com estrelles eternes!", gravat al sarcòfag del faraó egipci Tutankamon (1352 aC).

Pot ser el dels botxins el gremi professional que més 'últimes paraules' ha escoltat. Moments abans de perdre el cap, la segona esposa d'Enric VIII, Ana Bolena (1536), li digué al seu botxí: "Tindreu poca feina; tinc el coll molt fi". La comtessa de Dubarry (1793), ajusticiada durant la Revolució Francesa, li va dir al guillotinaire: "No em farà gaire mal, veritat?". Així mateix fou executat l'aristòcrata francès Henri de Xaviere (1794), qui refusà un últim got de vi: "Quan bec perdo fàcilment el sentit de l'orientació". William Palmer (1855), assassí de 14 persones, va dir mirant el patíbul on seria penjat: "Estàs segur que l'eina funciona?".

L'assassí de policies de Nova York, George Appel (1928), va dir tot observant la cadira elèctrica: "Ara

veureu com es fregeix una poma", en al·lusió a la similitud de la paraula "apple" –poma en anglès– amb el seu cognom. Carl Panzman (1939), un autèntic assassí en sèrie, es presentà impacient davant la seva mort: "Fes-ho ràpid, idiota. Jo ja hauria penjat una dotzena d'homes". L'assassí James W. Rodgers (1969) va expressar així la seva darrera voluntat davant l'escamot d'afusellament: "Una armilla antibales". José Luis Monge (1967), condemnat a mort per assassinar 4 persones, va entrar a la càmera de gas preguntant: "El gas serà nociu per a la meva asma?".

El torero Manolete (1947) va morir a la plaça tot exclamant: "Doctor, tinc els ulls oberts? No puc veure res". A la tomba del genial actor americà Groucho Marx (1977) està escrit: "Perdoni, senyora, que no m'aixequi". A la

del dramaturg francès J. B. Poquelin 'Molière' (1673) es llegeix: "Aquí jau Molière el rei dels actors. En aquests moments fa de mort i de veritat que ho fa bé". El poeta americà Walt Whitman (1892) estava tan preocupat per un sublim epitafi que davant la falta d'inspiració va morir exclamant: "Merda!". El novel·lista Francis Scott Fitzgerald (1940): "Vaig estar borratxo molts anys; després em vaig morir". La política argentina Evita Duarte 'Peron' (1952): "Tornaré i seré milions". "En contra teva volaré amb el meu cos invencible i inamovible, oh mort!", parafrasejà la novel·lista anglesa Virginia Woolf (1941) abans de morir.

"Només li demano a Déu que tingui pietat d'aquest ateu", proferí l'escriptor Miguel de Unamuno (1936). "Si no vaig viure més fou perquè no vaig tenir temps", exclamà l'escriptor francès Marqués de Sade (1814).

A la tomba del cèlebre transformista italià Leopoldo Fregoli (1936) es llegeix: "Aquí dins he dut a terme la meva última transformació". Paraules de difunt atribuïdes, segons la llegenda, al cineasta Alfred Hitchcock (1980): "Això és el que passa als noiets dolents"; i al compositor Johann Sebastian Bach (1750): "Des d'aquí no se m'acudeix cap fuga". "Que baixi el teló, la farsa ha acabat", sentencià l'escriptor François Rabelais (1553). A la tomba del genial humorista Miguel Gila



La benvinguda que es llegeix a l'entrada d'aquest cementiri francès esdevé ("Nosaltres hem estat això que vosaltres sou. Vosaltres esdevindreu això que nosaltres som"), un epitafi col·lectiu per a la globalitat dels seus estadants. (Fotografia arxiu de l'autor).

(2001) podria haver-hi aquest epitafi: "Què hi és la vida? Que s'hi posi!".

Fins ara hem tractat de les últimes paraules de gent de renom, però deixem que la gent senzilla, anònima... també tingui el seu espai. Un difunt americà que pesava 140 Kg i que havia fet infinites cures d'aprimament va deixar gravat a la làpida: "Per fi m'he quedat en els ossos". En un cementiri de Minnesota (EUA) una tomba resa: "Mort per la voluntat de Déu i l'ajut d'un metge inepte". Un altre: "Sisplau, no molesteu". En una tomba del cementiri de Salamanca es llegeix: "Record de tots els teus fills (menys Ricardo que no va donar res)". I en una de Guadalajara (Mèxic): "Al meu marit, traspasat després d'un any de matrimoni. La seva esposa amb profund agraïment". "A la fi he deixat de fumar", va deixar dit algú carregat de raó.■

TRÀFIC DE MERCADERIES A PORTBOU ALS ANYS CINQUANTA, per Juan Miguel Terraza

Un cop l'ONU va revocar la sanció del bloqueig econòmic que va comportar l'aïllament del comerç internacional a Espanya, la primera conseqüència fou l'obertura de les fronteres terrestres dels Pirineus, reprenent-se així el comerç exterior.

Eren els principis dels anys cinquanta quan, després de la interrupció, s'inicià el tràfic de mercaderies. Temps difícils i d'escàs moviment, caracteritzats pels limitats recursos econòmics a causa de la falta de divises per a l'adquisició de productes de l'exterior. Les transaccions es basaven, fonamentalment, en l'exportació de productes agrícoles i especialment cítrics de la regió valenciana.

Els mitjans de transport terrestre eren escassos. El tràfic de carretera, amb una flota de camions insuficients i sense els permisos per a circular per França, efectuaven el transport fins a l'estació d'El Boló per a fer transbordament en vagons francesos. En aquests moments RENFE disposava d'un reduït parc mòbil de vells vagons i de poca càrrega.

Davant la insuficiència de satisfer la demanda de vagons, els exportadors valencians canalitzaven els productes agraris per via marítima amb destinació al port de Sète (França), per al seu posterior reexpedició per ferrocarril a destinacions europees. Els vaixells eren de petit tonatge i havien de suportar el fort vent de tramuntana durant la seva navegació pel Golf de Lleó. En ocasions, davant la dificultat de travessar el Cap de Creus, havien de fer refugi a la badia de Roses, fins que amainés el temporal.

Malgrat tot, el transport ferroviari d'intercanvis amb els mercats europeus a la frontera de Portbou era el més important. L'activitat principal era l'exportació de cítrics, això

comportava que a l'inici de la campanya, finals del mes d'octubre, a les estacions importants del llevant es formessin composicions de trens de 12 a 15 vagons denominats "puros" que transportaven exclusivament cítrics. Els vagons eren de diferents estructures, sèries que no guardaven uniformitat de càrrega. Els sostres eren de fusta i lona i en ocasions eren arrencats pel vent a l'entrada de la comarca de l'Alt Empordà. Això també succeïa amb els famosos "truman" de sostre de xapa de zinc subjectes en només dos punts. Aquests vagons nord-americans van ser adjudicats a RENFE quan

la seva destinació era Birmània a la II Guerra Mundial.

El trajecte del viatge era nocturn. Els trens arribaven de matinada a Portbou. Part del recorregut es realitzava amb màquines de vapor, com les famoses Mikado de gran força i arrossegament. Com a anècdota, recordo que en una campanya els vagons van ser pintats de color groc i les sigles S.N. (*Sindicato Naranja*) dins un cercle a cada lateral, desconec el motiu, però seria possible que representessin la mercaderia que transportaven. És evident que als pocs viatges, els vagons, van quedar ennegrits a causa del carbó de les màquines. Per aquest motiu es va tornar al clàssic color gris de RENFE.

A la fi dels anys cinquanta, la infraestructura ferroviària es va millorar, tant en la renovació de les vies com el total recorregut del trajecte amb estesa elèctrica fins a la frontera, així com el

parc mòbil que es va ampliar amb vagons de major capacitat de càrrega.

El procés operatiu del despatx d'exportació ho realitzaven els agents de duanes. Prèviament havien rebut per telegrama l'anunci de la sortida del vagó amb les dades referents a la càrrega, confeccionant-se posteriorment els diversos documents. A les oficines



s'escoltava el constant soroll del teclieg de les màquines d'escriure. En ocasions s'havia de treballar sota els quinqués per falta de corrent elèctric, subministrat des de Figueres i que en moltes ocasions el vent tallava. A l'arribada dels trens a Portbou, els agents de duanes recollien de RENFE la documentació corresponent de cada vagó i, amb la major agilitat, s'havien de formalitzar els diferents tràmits davant els organismes oficials.

Els tràmits de gestió començaven pel reconeixement per part de la Inspecció Fitosanitària (Ministeri d'Agricultura), així com l'organisme d'intervenció SOIVRE (Ministeri de Comerç) que controlava la qualitat, varietat, grau d'acidesa, calibre, pes dels envasos, retolació, etc. Aquestes inspeccions d'obligat compliment, eren realitzades pel enginyers agrònoms, que amb un equip de treballadors reconeixia la

mercaderia en cada vagó. En algunes ocasions es retirava un lot de taronges com a mostres per analitzar al laboratori. És anecdòtic, però els operaris havien de ser joves de poc pes, ja que per tal d'escollir les mostres del fons del vagó el seu pes havia de ser lleuger. Si per circumstàncies a les inspeccions, la mercaderia no reunia les condicions per a la seva exportació i eren rebutjades en un segon reconeixement, l'agent de duanes havia de comunicar la incidència a l'exportador. Això comportava l'inconvenient d'haver de retirar el vagó de la composició del tren i apartar-lo a una via morta. La mercaderia rebutjada, normalment, es reexpedia a mercats interiors. En alguna ocasió si no suportava els costos de reexpedició s'abandonava procedint a llançar les taronges per terraplé situat al costat de les vies.

Realitzats aquests controls es procedia al tràmit de la duana, prèvies anotacions en els llibres de registre i en les llicències d'exportació del Ministeri de Comerç, es requeria a la declaració d'exportació el vistiplau del vista de guàrdia de l'estació de viatgers.

Amb les formalitats complertes es lliava a RENFE la documentació perquè confeccionés el manifest d'entrada a França, fent seguir el tren a l'estació de Cervera. Dels tràmits de despatx i reexpedició a les diverses destinacions, se n'ocupaven els agents de duanes francesos, a qui se'ls havia facilitat totes les instruccions.

En finalitzar la campanya de cítrics, s'exportaven en menor quantitat altres productes agrícoles, com el meló, la síndria, clavells i albercoc. El transport d'aquests fruits es realitzava en vagons frigorífics d'eixos intercanviables i que solien incorporar-se, una o dues unitats, en ls trens expressos de viatgers. Durant la seva aturada a l'andana de l'estació de Portbou,

s'introduïen en els frigorífics barres de gel per a mantenir el fred necessari.

A l'estació de Cervera, on els trens d'ample ibèric tenien el seu destí a causa de la diferència de l'ample de les vies, s'efectuava el transbordament de les mercaderies dels vagons de RENFE als de la SNCF. Aquesta operació es realitzava posicionant els vagons en paral·lel i intercalant passarel·les per a connectar-los i passar amb carretons a mà o amb cabassos quan era necessari.

Si per circumstàncies a les inspeccions, la mercaderia no reunia les condicions per a la seva exportació i eren rebutjades en un segon reconeixement, l'agent de duanes havia de comunicar la incidència a l'exportador. Això comportava l'inconvenient d'haver de retirar el vagó de la composició del tren i apartar-lo a una via morta. La mercaderia rebutjada, normalment, es reexpedia a mercats interiors. En alguna ocasió si no suportava els costos de reexpedició s'abandonava procedint a llançar les taronges per terraplé situat al costat de les vies.

Això comportava uns jornals als treballadors que es desplaçaven diàriament des de poblacions properes a Portbou.

A la fi dels anys cinquanta, la companyia TRANSFESA va trencar l'aïllament ferroviari ibèric, de manera que les mercaderies podien creuar la frontera sense necessitat de transbordaments, aplicant el sistema d'eixos intercanviables. Amb això es va evitar la manipulació i reduïa el temps del transport, aconseguint major rendibilitat.

Amb posterioritat es van gestionar en origen totes les formalitats, tant de control com duaneres, el que va causar un perjudici econòmic als portbouencs.

En referència al tràfic d'importació a principis dels anys cinquanta, cal dir que era molt limitat. L'adquisició de mercaderies a l'exterior estava supeditada a llicències d'importació, difícils d'aconseguir tret que s'argumentés que la matèria era necessària per a una indústria determinada per a la fabricació de productes i crear llocs de treball en la seva elaboració, que atorgava el Ministeri e Comerç. Era freqüent la importació de draps i paper usat

per a la seva recuperació de fibres o fabricació de pasta de paper. Aquesta mercaderia es transportava en bales comprimides. El Vista, al seu criteri, podia ordenar la comprovació de l'interior.

L'obertura comportava un seriós problema en el seu nou embalatge, i es podia arribar a un volum dimensional que implicava un cost addicional en la tarifa de transport de la reexpedició.

A l'any 1959 es produeix un canvi en la política econòmica que posa fi a l'autarquia existent fins al moment. Entre diversos punts, s'estableix l'alliberament de certes mercaderies, la convertibilitat de la pesseta, la regularització del mercat de divises i modificació de tarifes aranzelàries.

Aquestes mesures van significar un creixement important en els intercanvis comercials. Va ser tan considerable l'entrada de mercaderies que les infraestructures ferroviàries de Portbou no absorbien tota la recepció dins els magatzems i molls.

Aquest tràfic d'importació va compensar el perdut en la gestió d'exportació de cítrics, permetent a les agències mantenir els empleats als seus llocs de treball fins que més tard en crear-se les duanes interiors va quedar afectat el sector a la frontera.

Això és el meu record com a empleat d'agència de duanes al Portbou dels anys cinquanta. ■

ROSSANA, UNA COMUNISTA ITALIANA, per Lluís Bosch Martí

Fa 20 anys es va dissoldre el Partit Comunista d'Itàlia (PCI), el més gran d'Europa. A la ciutat de Bolonya es marcà la fi del partit fundat el 1921 per Antonio Gramsci. El PCI fou la segona força del país, amb deu milions de vots, arribava al 34% del total el 1979. Les seves ales



Rossana Rossanda

esquerres varen crear la "refundazione comunista" a més d'una sèrie d'altres formacions més radicals, maoistes, trotskistes i alternatives.

EL PCE hispànic va néixer fa 90 anys, el 1920: Quejido, Fernández, Díez, La Pasionaria foren els primers dirigents. De més de dos milions de vots, amb 23 escons l'any 1979 han passat el 2009 a 2 de solets. En J. L. Centella és el nou secretari general dels 12.000 militants del renovat PCE, ara dins Esquerra Unida.

La crisi del capitalisme augmenta la venda d'El Capital d'en Marx. Ha caigut el mur de Wall Street, Marx Torna! (dels diaris). Des de fa molts anys viatjant a Itàlia, en especial a Venècia, a visitar la Biennal d'Art i de

passada uns quants museus per contemplar a Tiziano i Tintoretto. Teniem una altra cita: entrar en una de les llibreries de l'editor Feltrinelli escampades per tot el país; allà a part de llibres, assajos, etc., podem trobar les principals revistes, diaris de la sempre palpitant "sinistre italiana" entre els molts que compraven el llarguissim diari Il manifesto, del qual Rossana fou una de les principals fundadores redactores.

Rossana Rossanda, que avui presenta la seva mena d'autobiografia, "*La muchacha del siglo pasado*", com diu la coberta del llibre: relat d'una vida. La política com a educació sentimental. Rossana, nascuda el 1924, té uns esplèndids 84 anys i ningú ho diria, conserva la seva bellesa, caràcter de sempre i una gran cabellera blanca. En la corrupta Itàlia d'en Berlusconi i de la declinant França d'en Sarkozy i l'Espanya dels contistes d'en Zapatero, llegir la vida i praxi dels actius militants comunistes com la Rossana ens entusiasma. Que als 17 anys s'inicià com a enllaç a la resistència antifeixista i nazi col·laborant amb els partisans comunistes. Abans dels 20 anys entrarà al PCI fins que fou expulsada l'any 1968 per la protesta de la invasió dels tancs soviètics a Praga, això la portaria amb Luigi pintor i d'altres a fundar el diari Il Manifesto, òrgan del grup polític Unió Proletària. Va tenir importants càrrecs en la direcció nacional del PCI, diputada diverses vegades, expulsada entre d'altres vells dirigents del partit per ser massa d'esquerres i internacionalistes. Rossana, fins al final del llibre, repeteix que l'URSS i el partit comunista, després del cop d'estat dels militars a Xile, s'inicià el gran replegament polític d'esquerres que els ha portat al suïcidí, tot i que el moment actual està fracassant el neolliberalisme inicial per la Thatcher, Reagan,

Bush pare i fill. Rossana es pregunta, on és l'esquerra social al capitalisme en crisi. Un dels moments clau de les reflexions polítiques del llibre de la Rossana és la pàgina 349, on escriu: "La brutalitat del feixisme ens havia simplificat el quadre, fent que acceptéssim la democràcia burgesa com una conquesta, en què l'únic que ens faltava era eradicar la pobresa ara acabat amb el feixisme amb la guerra freda declinant, el que pretenien els comunistes, haurien d'haver fet unes noves aclaracions ja que després de tant parlar de les idees de Gramsci quin era el nou bloc històric de la Revolució Italiana". Amb la mort del Togliatti, cap de l'OCI, s'anomenà Berlinguer creador de l'Eurocomunisme, és a dir, la Social Democratització dels comunistes europeus que a Itàlia demanaven el compromís històric de governar amb la democràcia italiana, projecte que amb l'assassinat del cap de govern, Aldo Moro, per les Brigades Roges, formades pels fills descendents desencisats de l'ala esquerranosa del PCI, eren els nous partisans guerrillers antifeixistes de la II Guerra Mundial.

El PCI des de la fi de la guerra educa els seus joves militants en el record, lluites de la resistència, com feien els PC francesos, espanyols, etc.

El drama d'aquests partits que amb el retorn de la democràcia parlamentària burgesa i els valors americans de la societat de consum i de l'espectacle *made in Hollywood*, els comunistes en cada elecció anaven perdent vots, i és més, un mediocre propietari de televisions i de l'equip del Milà amb Força Itàlia, ha guanyat diverses vegades la presidència d'Itàlia. I el poderós PCI, un dels més importants, innovadors d'Europa, per culpa de tot plegat i amb la divisió de més d'una dotzena de grups, partits-tendències en aquest

2009 no tenen ni un diputat al parlament italià, havent sigut la segona força.

En el país d'Europa on el vell PCI era alternativa de poder, cosa que l'OTAN, els americans i la xarxa Gladio dirigida per la CIA, no haurien permès que els comunistes entressin al govern, ja que, a Itàlia en la seva total descomposició política, llegim fa dos mesos als diaris un titular: "Un menor italià, canviat de custòdia per comunista". Un tribunal de Catània (Sicília) treu la tutela a la

mare perquè el menor de 16 anys es va afiliar a la Refundació, el partit considera el cas inconstitucional i apel·la el president. És més, com a tot arreu d'Europa i Amèrica, des dels anys de la caça de bruixes del senador McCarthy encara que els partits comunistes fossin legals, si hi militaves, estaves fixat i en molts països com Alemanya i els EUA no es podia ser funcionari estatal, fins i tot a Suècia, fals paradís dels declinats socialdemòcrates (avui socials

neoliberal a l'estil Blair). Llegim en el tercer volum de la trilogia de les novel·les de Larsson que als anys 60 la SAPO (els serveis secrets suecs) tenien fixats 300.000 ciutadans, això a la democràtica Suècia, a l'Espanya franquista, els comunistes descoberts eren a la presó o clandestins amagats per Barcelona, dirigents com López Raimundo i en especial el mític Román, germà del comunista gironí Àngel Serradell. ■

EL TREN CONVENCIONAL, EL TERRITORI I LA JUSTÍCIA SOCIAL, per Josep M. Loste i Romero

Com moltes vegades s'ha comentat en diversos mitjans de comunicació, el tren convencional a la nostra comarca de l'Alt Empordà (i per extensió a tota la regió de Girona) és un element indispensable per garantir la cohesió social, l'equilibri territorial i la justícia redistributiva de la zona. Aquesta idea tan avançada i democràtica (de tan de sentit comú) no s'acaba de consolidar ni tampoc és prou entesa per determinats poders polítics i econòmics -molts llunyans del nostre territori- que haurien de fer possible la definitiva solidificació d'aquest bàsic, transport públic ferroviari. Aquesta força (a l'estil d'un lobby econòmic) no massa concreta, poc transparent i molt vigorosa, és la que ens fa anar malament. És el que un servidor anomena el postmodernisme reaccionari i neoconservador; introduïda, situada la qüestió, cal dir que en l'àmbit de la proximitat (dels poders locals i comarcals) en els darrers temps s'han portat a terme moltes iniciatives positives a favor del tren convencional. Això sí, sempre ha hagut de ser la societat civil -les plataformes ciutadanes- les qui han exercit d'esperó, les qui han tirat del carro per tal que les diverses forces polítiques i les institucions prenguessin consciència de la gravetat de la situació i

adoptessin les mesures per fer front a aquesta fosca ideologia neoconservadora que pretenia suprimir, en un tres i no res, el nostre tren de cada dia: el tren normal per a la gent normal. De tota manera, el riscs i amenaces cap la nostra infraestructura ferroviària continuen essent molt presents. El trasllat de l'Estació de Figueres a Vilafant representa, encara el 2009, un greu element d'incertesa i desassossec per a la gran majoria de la gent del nostre territori. En aquest sentit sembla que la crisi ens pot anar bé, ja que, sobre aquest tema concret, del que s'havia dit a la realitat hi ha una gran diferència. No hi ha dubte que el model que planteja l'equip de govern de Figueres podria provocar la minimització del tram ferroviari entre Figueres-Portbou-Cervera, encara que aquests que proposen aquesta autèntica irracionalitat saben que aquesta opció, a causa de la crisi estructural del sector de la construcció, és autèntica música celestial. Ara no sabem que passarà en el futur, per si que sabem que el blindatge social del tren nostre de cada dia, del tren de la gent normal (la gran majoria de la gent) passa per consolidar l'estació del centre de Figueres, potenciar Vilajuïga i Llançà con a

nuclis ferroviaris propers a d'altres municipis que s'haurien de poder aprofitar més i millor del transport públic i incrementar les interconnexions ferroviàries internacionals Portbou-Cervera, per tal de fer realitat el que s'anomena el tren social de l'Eurodistricte el tren de Girona

El trasllat de l'Estació de Figueres a Vilafant representa, encara el 2009, un greu element d'incertesa i desassossec per a la gran majoria de la gent del nostre territori; en aquest sentit sembla que la crisi ens pot anar bé, ja que, sobre aquest tema concret, del que s'havia dit a la realitat hi ha una gran diferència.

a Perpinyà per la costa. En aquest sentit, cal remarcar que des de la Catalunya Nord també es comencen a escoltar veus, en forma de plataformes en defensa del ferrocarril convencional, que estan exigint el mateix que el que es diu des de la societat civil de l'Alt Empordà. El tren nostre de cada dia, el tren normal de la gent normal (que és la gran majoria de la nostra contrada), d'una forma genèrica, juga un paper capital com a pilar de l'estat del benestar de

proximitat. Aquest transport públic, a voltes massa precari, és fonamental per a les activitats diàries més quotidianes: poder anar a treballar, poder anar al metge, poder anar a la universitat a la "Florència catalana" o al "Cap i Casal". Si això es fes molt fràgil i incert crearia molts problemes a les famílies i, fins i tot, provocaria molta més crisi i exclusió social en un moment, gens oportú, de crisi econòmica i laboral profundament estructural. Amb això vull dir que no podem, a vegades inconscientment, manifestar certes expressions que denoten una actitud molt irresponsable. No podem dir, ni en broma, que si s'acaba el tren ja agafarem el cotxe. Això és propi de panxacontents que no saben res de res o, encara pitjor, de persones prepotents i antisocials que es riuen dels més

desafavorits. Però és que, a més a més, aquests que donen poca importància al tren haurien de saber que això del cotxe privat al 100% s'acaba (ha començat la fi de l'era dels combustibles fòssils) i, a més, l'ús compulsiu i masclista del vehicle privat només comporta canvi climàtic i, sobretot, terribles drames familiars a causa dels espantosos accidents de trànsit. Jo em pregunto: ¿Quantes vides s'haurien pogut salvar, amb un tren convencional com cal, amb un millor transport públic, amb més freqüències i amb una infraestructura molt més modernitzada?

En síntesi, encara és molt possible, salvar -mantenir i millorar- el tren nostre de cada dia. Encara és molt possible articular un tren, un transport públic ferroviari de i per a la gent normal del nostre

territori (que és la majoria de la gent). Ara bé, cal mullar-se de debò, sobretot els qui tenen responsabilitats polítiques. Cal fermesa, saviesa i determinació per exigir als poders institucionals i a les forces polítiques, amb seu a Figueres, Girona, Barcelona, Madrid i Brussel·les, que volen un futur just digne i sostenible que, necessàriament, ha de passar per la potenciació del tren convencional. I tot això només ho aconseguirem fent front, responent d'una forma contundent, a les actituds antisocials i als postmodernistes reaccionaris que, tot defensant obscurs interessos plutocràtics (la dictadura del cotxe privat) voldrien que el nostre tren territorial de cada dia esdevingués un autèntic cadàver social. ■

MÉS ENLLÀ DE L'EGO, per Quim Gibert

L'Himàlaia és una serralada farcida de llogarrets, on la gent es necessiten els uns als altres a fi i efecte que les seves vides siguin més confortables. Segurament això expliqui per què *Els quatre amics lleials* sigui una faula de transmissió generacional que la saviesa popular del Butan ha divulgat entre la canalla. El conte comença quan un faisà de llargues plomes virolades troba

si el podria ajudar. L'ofertament li va com l'anell al dit perquè al faisà li manca algú per regar la futura planta. El conill ho accepta de seguida tot orgullós, tenint en compte que quan vingui l'estiu haurà d'anar sovint al riu a cercar aigua. Un mico pelut s'adona que el faisà i el conill van atrafegats. Fa un bot de la branca d'allà on penja i també s'ofereix per a fer quelcom. Ell mateix es diu que podria adobar periòdicament el plançó i arrancar-ne la mala herba. En aquell instant passa per l'indret un elefant d'allò més gris que, tant si com no, es brinda a exercir de vigilant per tal que ningú es pugui cruspir el brot.

Es tracta de quatre animals amb poques coses en comú però amb un bon olfacte: vetllar per aquella plantació vol dir que un dia es transformarà en un arbre fruiter. La faula prossegueix quan, amb el temps, arriba a donar tanta fruita que és confós amb un desmai. En rigor, a l'hora de fer la collita l'elefant convida al mico a pujar a la seva esquena perquè així tindrà les branques més a l'abast. Al seu torn, el mico allarga la mà al conill cap a la

seva espatlla. I aquest darrer també facilita que el faisà se li enfilii a sobre per poder estirar la fruita en condicions. Aquests equilibris compartits, que ens recorden el món dels castellers, tendeixen a ser la via més pràctica davant dels desafiaments que ens desborden. En essència, els castells humans s'aixequen quan hi ha una agrupació de persones formant una massa compacta, coneguda com pinya. Sense aquest pas previ, no pugen els segons ni els que vénen després. El filòsof Francesc Torralba pensa que hi ha projectes que depenen d'una potència que té els seus efectes en el grup «no n'hi ha prou amb l'esforç individual, amb el projecte singular, sinó que cal enllaçar-se, fer pinya, com en els castells, i suportar el pes amb confiança i sentit de l'humor. Perquè l'anxaneta arribi a dalt del castell, cal molta base, molt equilibri i fe en tots» (dins el llibre *L'esforç*). I és que assumir la quantitat justa de responsabilitat, a l'estil d'orquestrats i conjunts esportius, produeix resultats interessants.

Catalunya avançarà cap a la sobirania en la mesura que tingui prou sentit de país, un teixit de complicitats sòlides i una voluntat insubornable. Serà així quan la gratificació que experimentarem, en tant que independentistes catalans, esdevindrà més gran que la del nostre ego.

una llavor i decideix plantar-la. Mentre grata en el terra per fer-hi un clot, se li acosta un conill blanc d'orelles grosses i li demana

El FC Barcelona de la Lliga 2008-2009 és un exemple d'aquest cooperativisme exitós. En aquesta línia, Pep Marí, psicòleg especialitzat en alt rendiment, diu que per crear un equip guanyador s'ha de transcendir l'ego de cadascun dels esportistes. Per a Marí, pot ser superior a aquest ego individual la bellesa del sistema de joc, en què qualsevol pot acabar les

jugades, en què qualsevol pot ser el protagonista: «si els jugadors interioritzen aquest sistema i el practiquen, juguen tan bé que experimenten una gratificació més gran que la de l'ego (...) són uns tipus que estan buscant l'essència del futbol, per sobre del lluïment individual» (*El Periódico*, 13-5-09). Catalunya avançarà cap a la sobirania en la mesura que tingui

prou sentit de país, un teixit de complicitats sòlides i una voluntat insubornable. Serà així quan la gratificació que experimentarem, en tant que independentistes catalans, esdevindrà més gran que la del nostre ego. El món també progressa quan fem realitat, en matèria de justícia entre nacions, el que només eren somnis. ■

BON DIA AMICS, per Jordi Terol

Amics i amigues de Portbou, abans de res, vull agrair-vos l'haver-me convidat a escriure en la vostra magnífica revista. Malgrat que fa molts anys que vaig deixar el poble, i que fa massa temps que no hi he tornat (sempre hi han excuses, la feina, la família, etc), no he perdut mai el contacte, per la simple raó, que Portbou, té una gent fora del comú. Fixeu-

vos que deu ser l'únic poble de les seves dimensions, que té una notorietat permanent, no pel poble en si, sinó per la seva gent. Si tots els pobles del nostre país, donessin proporcionalment, tants bons exemples, potser hores d'ara ja seriem un estat. Ja sé que seré indiscret i parlaré de gent sense el seu consentiment, però penso que em sabran perdonar, atès que la meva intenció és ben honesta i sincera. Em refereixo a aquestes persones de Portbou que lluiten pel país i donen exemple permanentment, a través dels mitjans de comunicació, seria el cas d'en Josep M Loste, o de l'Àngel Vega, qui no els llegeix? Qui no se sent identificat amb els seus magnífics articles? O la Maria Mercè Roca, que ens defensa des de la seva responsabilitat política, i qui ens trobem en tot allò important per al país. Gent amb compromís, sense complexos, valenta que fan que jo mateix molts cops, sense adonar-me'n, des de les meves responsabilitats com a president de l'Adac, presumeixi de ser, també, de Portbou. Malgrat, que avui dia soc Girona

d'adopció, doncs Girona, m'ha obert els braços, i m'ha acollit amb generositat i m'ha donat un dels seus més preuats tresors, presidir una entitat tan emblemàtica, tan compromesa,

A adac ateneu d'acció cultural

Pujada Sant Domènec, 2 principal
17004 Girona
972 21 38 38
adac@adac.cat
www.adac.cat

com l'Ateneu d'Acció Cultural (Adac), malgrat això, no he renunciat mai als meus orígens. Sóc empordanès, sóc de Portbou. I, si amb la meva tasca professional, o amb la meva tasca social, puc col·laborar a donar més prestigi al meu poble, si puc fer que se'n parli, em dono per satisfet.

Si miréssim la història del poble, trobariem personatges de molt pes, com en Frederic Marés, l'economista Fabià Estapé, l'escriptor Rafael Santos, i segurament alguns altres, que per la meva limitada memòria, no recordo. El cert és, com deia abans, que un poble tan petit, oblidat de tothom, perdut en la llunyania de la costa brava, amb una carretera estreta i plena de revolts, un poble (o república, com deïem quan encara hi vivia) del qui mai ningú no es recorda, amb tossudesia ens diu a tots que malgrat aquest oblit, existeix. Ens en dóna la prova, amb els seus fills que, amb generositat, lluiten pel nostre país, i deixeu-me dir-ho, lluitem pel país, sense oblidar mai els nostres orígens.

En el meu cas, després d'haver-hi passat tota la meva infància i joventut, després d'haver gaudit d'uns excel·lents amics, ple de bons records (i no tan bons, perquè em va tocar viure-hi un temps difícil, el franquisme), quan hi penso ho faig amb enyorança, amb un sentiment de saber que qualsevol dia hi tornaré. És el meu poble, és on hi tinc el millors records d'infantesa, és des

d'on conservo aquelles imatges, que per molt de temps que hagi passat, sempre tornen. Els records, el que fa que et puguis identificar amb un territori, el que et dóna sentit de pertinença, el que en certa forma, esculpeix una mica el teu caràcter i la teva personalitat. Tocat per la tramuntana. És fruit del meu origen, de les meves arrels, que sempre lluitaré pel meu país. És per l'estima que tinc a la meva terra que continuaré amb el compromís de tornar allò que generosament la meva terra em va donar.

El nostre país, se'n sortirà, i finalment esdevindrem un estat sobirà dins de la unió europea, no hi ha cap altra sortida, no podem seguir com ara, espoliats, humiliats, insultats, i menystinguts, es una qüestió de dignitat, de principis i un deure envers aquells que, amb generositat, van lluitar abans que nosaltres, per tal d'assolir aquest repte. Es amb el treball de gent anònima, de gent compromesa, que podrem assolir la nostra llibertat, i la gent de Portbou n'és un bon exemple.

Anims i fins sempre. ■

JOAN MARTORELL i MONTELLS, NOTA BIOGRÀFICA, per Mn. Pere Gubau i Valls, Rector de Santa Maria de Portbou

Mestre d'obres i arquitecte català (Barcelona 1833-1906). Formà part de la primera promoció de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona; titulat el 1876. Profund coneixedor de l'art gòtic, orientà gairebé tota la seva producció cap aquell estil, en les variants que sofrí durant el s. XIX. Una obra típica d'aquesta trajectòria és l'església-convent de les Saleses (1882-1885), al Passeig de Sant Joan de Barcelona.

La jove generació que inicia la seva activitat durant la dècada dels anys 70 del s. XIX serà representada per arquitectes tan valuosos com Lluís DOMÈNECH I MONTANER, Joan MARTORELL I MONTELLS, Antoni GAUDÍ, entre altres. Coneixen de manera molt àmplia allò que s'està produint fora d'Espanya. A la dècada dels vuitanta donen mostra de la seva capacitat creativa i realitzen experiències d'una arquitectura que arrenca de la interpretació original i renovadora de

l'eclecticisme arquitectònic del qual parteixen.

MARTORELL fou el capdavanter d'un grup d'arquitectes (entre els quals figuraren Antoni GAUDÍ, Camil OLIVERAS i Cristòfor CASCANTE) i impulsà el Cercle Artístic de Sant Lluç. Molt delicat i curós en el tracte personal, gaudí de l'estima i la consideració dels seus contemporanis.

Influit per l'obra de l'arquitecte francès Eugène-Emmanuel VIOLLET-LE-DUC (1814-1879), MARTORELL seguí un estil goticista i realitzà nombrosos edificis. Entre les seves primeres construccions, cal esmentar l'església de Portbou (1879-1881) i la de Sant Esteve de Castellar, ambdues d'estil goticista. També són obra seva: el convent de les Adoratrius (1874), on és sepultat des del 1924; la cúpula de la Mercè; l'església dels jesuïtes (1883-1889) del carrer Casp (Sarrià), a Barcelona; el Palau de Sobrellano (1878), a Comillas, i el seminari del mateix lloc. També



Joan Martorell i Montells

és autor del projecte del convent de Villaricos (Almeria), en col·laboració amb GAUDÍ (1882). També amb GAUDÍ, presentà un notable projecte per la façana de la catedral de Barcelona (1882), que finalment no es portà a terme tot i tenir moltes qualitats.

Val a dir que per a GAUDÍ, la relació d'amistat i de treball amb Joan MARTORELL -un dels arquitectes del moment amb més prestigi entre els estudiants- fou important perquè l'ajudà a formar-se i a relacionar-se amb els companys de l'escola.

És també l'autor del projecte i la realització del desmuntatge i de la nova construcció a la Rambla de Catalunya, de Barcelona, de la reconstrucció de l'església quatrecentista de Montsió (1888), del monument a Joan GUÉLL, de la Societat de Crèdit Mercantil, al carrer Ample (1900), de la casa del marquès de Robert, a la Ronda (1900), de la restauració de Pedralbes (1897). Aquest tipus de tasques foren freqüents a la Barcelona del s. XIX, així com el corrent neogòtic del qual MARTORELL fou un dels seguidors més fidels. Quan utilitzà els ordres clàssics, ho féu amb seny i sapiència. ■



Portics de la façana de l'església de Santa Maria obra de Joan Martorell. Foto Gubert

DOCUMENTS HISTÒRICS

Als anys 40, a causa de la guerra civil espanyola, la política econòmica i l'aïllament internacional, van produir una manca general d'aliments. El govern va decidir controlar la distribució de les mercaderies. Va assignar a cada persona una quantitat dels productes bàsics més difícils de trobar: sucre, arròs, oli, pa, mongetes, etc. Aquests aliments s'havien de recollir mitjançant la "Cartilla de Racionamiento". Aquest instrument va ser creat el 14 de maig de 1939 i es va suprimir el 22 de març de 1952, ara fa 57 anys. Arxiu Gubert.



LLENGUA

EL MIRADOR, per Cari Oriol Serres

És un dels meus espais preferits. M'hi passo moltes estones tot contemplant el litoral: el Cap de Portbou, la Punta del Pi amb la seva platja. Veig la Cova de les Rates i les Tres Platgetes amb els esculls de l'Ase. Després la Platja Petita i la Gran. El Mirador em transmet la bellesa de l'entorn i molta pau i serenor, potser per la mort propera: el cementiri, el monument a Walter Benjamin. M'agrada mirar uns indrets tan viscuts des de la infantesa i tenir la sort que m'ofereixen el Portbou de sempre, un Portbou més que centenari, que no ha sofert gairebé modificacions; el veig com sempre, sense canvis en el seu paisatge. Per això m'agrada tant. Em permet tornar al passat i fer desfilar tants i tants instants de la meva vida, on sempre he estat feliç. És una costa feréstega, com la pròpia vida, sempre amenaçada per esculls traïdors.

Després del Cap de Portbou, anant cap a França, hi ha la platja de santa Rosa. Des d'aquí no es veu. Millor dit: i tant que la veig! Una barca acaba d'arribar-hi. Es diu "Cari" Són pare i filla que vénen de pescar i agafar musclos. És de bon matí d'un dia d'estiu, és troben en un paratge paradisiac. Només ells dos. Ella, encara una nena, salta com fa sempre, com ell li ha ensenyat. El pare manté aturada la barca amb els remes fins que ella des de terra l'aguanta mentre ell baixa. Plegats la puguen. Volen reposar una mica. Ella li ha preparat l'esmorzar. Porta unes llesques de

pa amb tomàquet i unes truites. Encara fan olor. A ell se n'hi van els ulls. L'exercici i aquella brisa tan pura, salobre, li han despertat la gana i es posa a menjar a cremadent. Poques vegades el recordo menjar tan a gust com amb aquell senzill esmorzar. Ara la platja potser roman solitària,

Aquesta badia amb el seu port natural és esplèndida. No n'hi ha prou a mirar-la, ha estat creada per contemplar-la lentament, sense neguits. Com ho fa una gavina, que l'està sobrevolant en aquest moment. És molt grossa. Serà un gaviot argentat, una de les espècies més grans? No la veig prou bé.

però no pas per a mi.

Se m'acosta una gateta de color blanc. Miola amb insistència. Ve cap a mi com si em volgués saludar. Jo crec que m'ha reconegut. L'amanyago i se m'entortolliga entre els braços. És d'allò més tendra i afectuosa. La vaig descobrir a finals d'aquest setembre quan participava de les Jornades a la memòria de Walter Benjamin, mort el 26 de setembre. Un assistent a l'acte, que venia de fora, li estava fent un munt de fotografies. És que la gateta té un ull de cada color: un de blau cel i l'altre verd. El que ella no s'imagina és fins a on arribarà la

seva fotografia. Potser no sabrà mai que formarà part de les instantànies d'un filòsof tan important i reconegut mundialment com és Walter Benjamin. Potser el filòsof, mentre no li reten homenatges, gaudeix de la companyia i el miol de la gateta. El foraster, sense saber-ho, li ha fet justícia.

Aquesta badia amb el seu port natural és esplèndida. No n'hi ha prou a mirar-la, ha estat creada per contemplar-la lentament, sense neguits. Com ho fa una gavina, que l'està sobrevolant en aquest moment. És molt grossa. Serà un gaviot argentat, una de les espècies més grans? No la veig prou bé.

- Per què no t'acostes més? Voldria veure si tens un cercle roig al voltant dels teus ulls-. Prefereix continuar volant molt a poc a poc. És una gavina tan blanca, que es pot confondre amb l'escuma del mar. Té les parts superiors cendroses. I les ales molt llargues i extenses, que li permeten desplaçar-se veloçment a través de la grandària del mar i descendir com si caigués un avió a la recerca del seu aliment. Els seus moviments són suaus, pausats. És que no vol volar, està mirant el paisatge que l'envolta, com ho faig jo des d'aquí No té cap pressa. Ella i jo estem fascinades pel que tenim davant els ulls. Quan la bellesa ens hagi ben nodrit, ella anirà mar endins, a fer la seva vida, però igual que jo, voldrà tornar.

S'està acabant l'estiu; aviat arribarà la fred. Els ocells ja ho han intuït i comencen a marxar. Emprenen un llarg viatge cercant terres més càlides. Molts d'ells

indrets més càlids. I tornen. A casa sempre han vingut d'orenetes. I ho celebrem amb joia. Tornen com cada any a la seva llar. Només cal esperar. Ara els ocells

d'aquí se senten les onades, les fortes llevantades i el suau balandreig de les brises de l'estiu. Gràcies per estar de cara al mar. Pot haver-hi una felicitat més gran que romandre tota una eternitat a la vora del mar?

Paul Valéry, poeta simbolista francès, va néixer a Sète el 1871. El mar, "sobretot el mar", nodrí les vivències de la seva infantesa i el convertí en un poeta essencialment mediterrani. El cementiri de Sète, al costat del mar, li inspirà imatges poètiques de tipus mariner i fins i tot es pot considerar el creador d'aquest model basat en aquesta idea de cementiri litoral. Així titula un dels seus llibres de poemes: *El cementiri marí*. El de Portbou n'és un. Sembla que s'acosti, que s'inclini per estar més a prop del mar. Vol veure el mar, sentir-lo. Forma un conjunt paisatgístic peculiar en una barreja de blancs i blaus. Sempre com vigilant les barques de pescadors o les persones que gaudeixen de l'espai aquàtic. Formós obsequi per a la vista els vaixells blancs que es confonen amb les bandades de gavines, plegats, mar endins, guiats per un pescador etern.

Paul Valéry troba en el mar el símbol que representa el sostre d'un edifici, el de l'ànima, que cobreix les profunditats de l'esperit humà, sovint desconegut per a un mateix, inabastable, insondable. És el poeta que diu: "ones trenqueu amb aigua alegre, / el sostre en pau que les foques picotegen". El seu mar és un sostre tranquil, transitat per ocells i coloms, que bateguen entre els pins i les tombes. Mar que es renova constantment i que esclata en llampecs de diamants amb l'agitada escuma, però sempre en una pau aparent.

Dostoieski va dir que només la bellesa salvarà aquest món. Ja que l'home té la capacitat de crear-ne i de gaudir-ne, potser hauríem de mirar més els ocells i enlairant-nos com fan ells. ■



Foto Carri Oriol

s'endinsaran al continent africà: la merla blava ja deu estar a mig camí; el roquerol triga una mica més i va tan lluny. Encara es veu algun còlit negre i bastants falciots. S'estan aplegant per anar-se'n en bandades. Els corbs també s'ho estan pensant. I acabaran de marxar tots i ens privaran de la seva veu i companyia.

- Portbou, tens un caràcter fugisser. Per aquí han passat multituds, que han anat molt lluny i ja no es recorden de tu. S'acompleix el teu tòpic fronterer i l'has de patir.

La meua vista es dirigeix cap al Coll dels Belitres. Ara tot està tranquil, serè. Però quants plors i crits d'angoixa has arrencat a les persones que s'exiliaven a la recerca de la llibertat. Uns anaven a França i d'altres en venien. Tots fugien, deixant-nos només un rastre de quietud i silenci. Com els ocells. Els moviments migratoris dels humans són sempre penosos i estan induïts per causes força catastròfiques. Els homes fugen de la guerra, de la por, de la fam...i no tornen. Als ocells, en canvi, només els fa patir la fred i, lliurement, busquen

estaran instal·lats a l'Àfrica. No hauran perdut l'alegria ni les seves delicioses refilades. De vegades també hi viatjo jo. Tot mirant una oreneta, penso: -

Paul Valéry, poeta simbolista francès, va néixer a Sète el 1871. El mar, "sobretot el mar", nodrí les vivències de la seva infantesa i el convertí en un poeta essencialment mediterrani. El cementiri de Sète, al costat del mar, li inspirà imatges poètiques De tipus mariner i fins i tot es pot considerar el creador d'aquest model basat en aquesta idea de cementiri litoral. Així titula un dels seus llibres de poemes: El cementiri marí. El de Portbou n'és un.

Podries ser tu la que nies al balcó de casa? - No ho puc saber, però ella sí que ho sap.

El cementiri pertany al grup dels anomenats "cementiris marins". És un gran privilegi el que tenim. Des

LA GRAN IL·LUSIÓ. Conte de records imaginaris, per Emili Darner

Sempre admirant Jean Renoir

Pels voltants de Nadal, la setmana abans de Cap d'Any i en els quatre dies abans de Reis, l'activitat, de la societat civil en diríem avui, sempre agafava un punt de vitalitat ben diferent a la de la resta de l'any, llevat de l'estiu naturalment que era quan arribava a la dinàmica més intensa. La fred pròpia d'aquesta època de l'any no convidava massa a fer res al carrer, més encara si bufava vent, aleshores era gairebé impossible. És per això que en un temps en què als joves, i no tan joves, els hi calia molta imaginació per organitzar alguna cosa sense alterar el ben establert ordre i no provocar les irades reaccions d'aquells que decidien sobre el que estava bé o no, la manera més senzilla de sortir-se'n prou bé era amb espectacles, en teatres i locals municipals. Espectacles relacionats amb el moment nadalenc és clar: quines, pessebres vivents, espectacles infantils, representacions amb missatge molt espiritual, sessions especials de cinema d'elevat contingut moral i reflexiu, el tema religiós i/o bíblic encaixava millor per Setmana Santa.

Al local de l'associació de joves, emplaçat en un vell edifici municipal, també s'hi organitzava alguna cosa que tenia a veure amb jocs de taula, tornejos d'escacs, campionats de botifarra o partits de ping-pong. El parxís i l'oca no hi tenien gaire entrada en aquests esdeveniments. Aquell any però algú va tenir una idea, si més no curiosa, que va llençar en una tertúlia d'aquestes de cafè d'havent sopat. I si li demanéssim al *Mago* que ens fes una sessió de jocs de mans a l'associació, un vespre d'aquests? La idea va caure com un xàfec d'estiu, de cop i sorprenent a tothom. Alguns no li

van fer cap cas. I no és que no fos interessant la proposta, però una sessió de màgia a l'associació, al bell mig de les festes nadalenques, a càrrec del *Mago*, era una activitat de risc perquè no es podia preveure ni de bon tros com acabaria.

Però, qui era aquest *Mago*? Se'l coneixia així, amb l'apel·latiu en espanyol, i no com *Mag*, en català. Alguns l'anomenaven *Conde*, també en espanyol, per un més que dubtós origen aristocràtic del que deia procedir. Era un personatge inqualificable i inclassificable. Realitzava activitats de tota mena tant en la

Mai ningú va saber què havia passat, alguns fins i tot dubtaven que hagués aparegut una noia xinesa, que ni abans ni després mai fou vista al poble. Però els que érem allà varem veure, us ho asseguro, una noia xinesa molt bonica amb un vestit tot lluent com si sortís a un escenari d'un gran teatre. I després va desaparèixer.

vida laboral com en tot allò que tingués a veure amb festes, espectacles i manifestacions lúdiques diverses. Ocasionalment havia fet algun truc de màgia de saló en petits cercles d'amics. Tenia una enorme maleta negra, gairebé un bagul, plena d'estrís per a fer jocs d'il·lusionisme, i més d'una vegada havia mig embadalit al públic, sempre escàs. Suposo que és per això que li deien *Mago*. Es comentava, de fet ho explicava ell mateix, que havia actuat als millors teatres de la capital amb un gran èxit, i quan s'enfilava relatant el seu passat ens trobàvem, sense adonar-nos-en, en un teatre de Nova York o en un prestigiós cabaret de París.

Algú amb una gran capacitat de persuasió va aconseguir de convèncer al *Mago*, i aquest s'avingué a fer una sessió de

màgia un vespre a la sala gran del local de l'associació. Aquella sala no tenia l'aspecte de teatre o de cafèconcert, com unes altres que hi havia una mica més avall en un altre local, però la sessió no seria massa llarga i tothom s'hi acomodaria com millor pogués. El *Mago* va arribar a l'associació amb aquella enorme maleta negra i es va dirigir a un petit despatxet que hi havia en un lateral de la sala gran, just al costat de la porta d'entrada. Va deixar la maleta damunt la taula i tot entrellucant el públic per la porta del despatxet, es va anar preparant per l'espectacle. Quan

va veure que el *patí de butaques* estava animat va fer la seva sortida a escena amb un vestit fosc una mica passat de moda i unes sabates punxegudes cordades pel lateral. Aplaudiments, crits i xiulets presagiàvem que, si més no, el públic s'ho passaria bé.

L'espectacle va començar relativament bé amb petits trucs força comuns. Aparicions i desaparicions

d'objectes de tota mena, rams de flors, mocadors, boles de colors i jocs d'il·lusionisme de saló amb baralles de carta. I així va anar passant l'estona sense saber massa bé si el públic es divertia o francament començava a avorri-se. Un espavilat, sempre n'hi ha en aquests endevinaments, va anar vantant-se en veu alta de conèixer tots els trucs, fins el punt que, en un estirabot de familiaritat, es va esmunyir al despatxet per ficar el nas a la gran maleta i remenar els estris de màgia. El *Mago* es va anar posant nerviós, perquè els comentaris de l'espavilat havien atiat al públic i tothom competia per veure qui endevinava el truc abans que ningú.

El *Mago* no va poder més. De cop i volta es va posar a cridar, que ja n'hi havia prou, que ell no era allà perquè se'n fotés tothom. El

to i les paraules van obligar a un adult assenyat de la sala a mirar d'aquietar-lo i també cridà l'atenció als joves avorrits que havien aflamat aquell foc. L'artista no escoltava i no parava de cridar, el públic es va espantar o si més no va anar callant poc a poc fins que tothom va restar en silenci sense obrir boca. Arribada aquesta calma, el *Mago* demanà al públic, en una veu ben diferent a la que havia fet servir fins el aleshores, si volien veure màgia de veritat, una màgia extraordinària que ben poca gent havia vist i per descomptat ningú d'aquella vila. Abans que ningú badés boca començà a donar instruccions a quatre joves de la sala.

Els nois sense discutir ni una indicació del *Mago*, agafaren dues taules de ping-pong, les posaren en vertical tot recolzant un dels cantons a la paret, on hi figurava que hi havia l'escenari, per construir una mena de petit habitacle triangular obert per dalt. El *Mago* cobrí el *sostre* obert de l'habitacle amb un llençol que havia trobat en un sofà de la sala de música i lectura. Va demanar que s'enfosquís una mica l'ambient però no pas apagar el llum.

Romangué una llarga estona quiet i en silenci, amb els ulls tancats, semblava molt concentrat. A la sala no se sentien ni els alès de la respiració.

Passada una estona, va dir a aquells nois que l'havien ajudat a muntar aquell tancat, que retiessin una mica les taules. El *Mago* va mig entrar en aquell tancat i en féu sortir, conduïda suaument per la seva mà, una noia. Tothom quedà atònit i estupefacte, sense saber què dir. La noia era de faccions orientals, que en aquella època no s'acostumaven a veure massa sovint pel poble, d'una bellesa molt peculiar i amb un rostre força inexpressiu. Portava un vestit lluent molt bonic que semblava propi del seu lloc d'origen. Abans que ningú tingués temps de dir res, ni tan sols d'aplaudir, el *Mago* va tornar a fer passar la noia entre les dues taules de ping-pong. Demanà als ajudants que tanquessin l'habitacle i tornà a concentrar-se com abans. Passada una estona, ordenà, sempre sense vacil·lar i amb un to autoritari però elegant que el feia semblar una altra persona, que els nois desmuntessin l'habitacle. La noia ja no hi era.

Va passar un estona molt llarga abans que el públic comencés a reaccionar i a preguntar-se què havia passat, que havia fet el *Mago*, qui era aquella noia, d'on havia sortit, ningú recordava haver vist cap oriental al poble. Hi va haver qui va començar a voltar per les habitacions del local de l'associació tractant de localitzar-la, i desamagar l'encanteri. Però res, res de res, la noia havia desaparegut d'igual manera que havia aparegut. Tots estaven o bé estorats o tractant d'esbrinar qui era i d'on havia vingut, de tal manera que ningú feia el més mínim cas al *Mago*, que recollí amb molta parsimònia tots el estris que havia fet servir en la sessió, tancà la maleta i va marxar tal com havia vingut, amb uns ulls que aquesta vegada li brillàvem d'una manera diferent. Mai ningú va saber què havia passat, alguns fins i tot dubtaven que hagués aparegut una noia xinesa, que ni abans ni després mai fou vista al poble. Però els que érem allà, vàrem veure, us ho asseguro, una noia xinesa molt bonica amb un vestit tot lluent com si sortís a un escenari d'un gran teatre. I després va desaparèixer. ■

TARDA D'HIVERN, per Enric Roca

Quan travesso la carretera i arribo a la rambla, sento unes passes que poc a poc van acostant-se. El vent ha parat un moment i la fressa és perfectament audible en el silenci del vespre afavorit per la gairebé total solitud del lloc. D'un carrer perpendicular sorgeix una dona de mitjana edat, arraulida, agafant-se la part superior de l'abric amb una mà. Quan passa per davant meu em saluda i li corresponc. Hi ha una mena de lligam, encara que sigui de cortesia, en l'absoluta desolació del poble, una complicitat de saber-se els únics habitants del carrer en aquella hora fosca i descarnada. Continuo el meu passeig, si es pot dir així a la marxa més aviat ràpida que provoca aquest temps totalment rúfol i que fa anar les cames pel

seu compte a la recerca d'un recés. Les poques fulles caigudes que queden han iniciat un viatge sincopat empeses per la tramuntana gèlida. Després d'una caòtica cursa sense destí conegut, paren en un curt interval de calma per finalment girar i girar endimoniadament formant una circumferència petita i polsosa.

Els arbres han quedat nus, amb una nuesa impúdica. Branden les seves branques com milers de dits tocant la simfonia del vent que els rodeja, mentre deixen entreveure la llum esclatant però pàl·lida de l'estació. Un tractor de maniobres deixa anar un llarg i agut xerric que s'imposa momentàniament per sobre del bruel aclaparador de la ventada. El silenci senyoreja la nit. Quan giro cua, per sobre del cementiri emergeix la lluna, encara grossa per la il·lusió

òptica de la atmosfera, que marca amb diàfana rotunditat els seus relleus. La imatge és notablement poètica (de Poe). Quan arribo al costat del mar es percep clarament el xipolleig constant de l'aigua sobre l'aigua mentre fora de la protecció de la badia s'imagina més que veure's l'impertèrrit viatge de les ones, coronades per l'escuma blanca, esfilagarsades en un ruixim anàrquic i fonedis.

Després, quan ja no queda ningú i tothom descansa a casa arrezerat confortablement, el vent sembla enfortir-se. Com bufets d'un gegant mitològic les ràfegues escombren els carrers solitaris. Ningú no gosa destorbar la cursa d'Èol, que amb la retirada dels darrers vilatans pren possessió del seu regne. ■

DES DE LA BIBLIOTECA, per Teresa Puig Garbí

OCTUBRE

Iniciem tardor amb aventures espacials de la col·lecció d'Orson Scot Card "La memoria de la tierra", "Alvin Maker I: El séptimo hijo", "Alvin Maker II: El profeta rojo", "Esperanza del Venado", "Hijos de la mente", "Ender el Xenocida" i "La sombra de Ender". Si algú els ha llegit i vol explicar-los que vingui a les trobades de lectors cada primer dimarts de mes a partir de les 7 de la tarda. També han entrat "Mientras nieva sobre los cedros" de David Guterson, "El alquimista impaciente" de Lorenzo Silva, "Los ojos del tuareg" d'Alberto Vázquez Figueroa. Un llibre molt útil: "50 idees per viatjar" d'Edicions 62 regalat per La Caixa que repassa algunes destinacions d'Espanya, de l'Europa occidental, mediterrània, de l'est i central a més d'Escandinàvia i països bàltics. Quatre toms molt ben editats pertanyent als Premios Ateneo de Sevilla dels anys 1963 a 1982 que contenen aquestes obres: "El cacique" de Luis Romero, "Las hogueras" de Concha Alós, "Equipaje de amor para la tierra" de Rodrigo Rubio, "A tientas y a ciegas" de Marta Portal, "Del ático al entresuelo" de Pedro Pablo Padilla, "Epitafio para un señorito" de Manuel Barrios, "Se vende un hombre" d'Ángel María de Lera, "Todavía..." de Rodrigo Royo, "Manú" de Cristóbal Zaragoza, "Planicio" de José Luis Olaizola, "Memorias inéditas de José Antonio Primo de Rivera" de Carlos Rojas, "Soy la madre" de Carmen Conde, "Toda la noche oyeron pasar pájaros" de José Manuel Caballero Bonald i "Las cabañuelas de agosto" d'Antonio Burgos. "Lectura de Marcuse" de Josep M Castellet.

I seguim amb ciència-ficció: "Estación de tránsito" de Clifford D. Simak, "Relaciones extrañas" i "Los amantes" de Philip José Farmer, "Paradoja perdida" i "Marciano, vete a casa" de Fredric Brown, "La persistencia de la visión" de John Varley, "Tú, el inmortal" de Roger Zelazny, "Visiones peligrosas I" de Harlan Ellison, "Fahrenheit 451" de Ray Bradbury, "Mundo anillo" de Larry Niven, "El sol desnudo" d'Isaac Asimov, "El planeta de los simios"

de Pierre Boulle, i "Lo mejor de Fantasy & Science Ficción" I i II, una selecció d'Edward L. Ferman. Per segon any consecutiu Portbou ha celebrat la Festa del Grafisme i Loring Art ha fet donació d'una selecció de títols de 3 artistes ben diferents:

Sara Fanelli és reconeguda com una de les principals figures mundials de la il·lustració, amb un estil experimental inconfusible que combina el dibuix amb el collage i dona al treball tipogràfic un inusual protagonisme.

Tom Ungerer és un dels autors de literatura infantil més reconeguts i valorats, guanyador del Hans Christian Andersen Award i molt conegut també per la seva obra gràfica en cartells i en il·lustracions de caire polític.

Stian Hole, amb només dos títols publicats, lluita per fer-se un lloc en el panorama contemporani del llibre infantil amb un estil a mig camí entre la fotografia i la il·lustració.

Una donació de la família Pastor: "No pasaran!" de Miquel Ferrà, "Voleriana" de Salvador Company, "I Ching El libro de las mutaciones", "Ronda del Guinardó" de Juan Marsé, "Els prats marins de posidònia" editat per la Generalitat i el "Diccionari de la llengua catalana multilingüe" d'Enciclopèdia Catalana.

Jordi i Montse Banyeres ens han donat dos volums de "Vida Ecològica", "Els partits polítics en la Catalunya d'avui" (juliol 1974). "Introducción a la sociología" de T.B. Bottomore. "La revolución bolchevique (1917-1923)" i "Estudios sobre la revolución" d'Edward Hallet Carr. "La revolución industrial en la Europa del siglo XIX" de Tom Kemp. "Teorías del imperialismo" de J.M. Vidal Villa. "Los espartaquistas" i "Los espartaquistas, documentos" de Gilbert Badia i "Las revoluciones burguesas I" d'Eric Hobsbawm.

Tanquem Octubre amb el darrer llibre d'Enric Peres i Sunyer "Allò que el mar ens duu i allò que ens treu" amb traduccions de Joseph Conrad "Amy Foster", Lord Byron "L'Illa", Jules Verne i Gabriel Marcel "Els amotinats de la Bounty" i l'estudi "La Bounty". A

ell li correspon el número de registre 9111 de la biblioteca.

NOVEMBRE - DESEMBRE

Donació anònima de 20 exemplars de la col·lecció "Lo mejor de Julio Verne" de Ediciones Nauta del 1971. Molt ben editats, en perfecte estat de conservació, mida butxaca amb imitació pell. De totes les edicions que la biblioteca té de Juli Verne, és la millor. Moltes gràcies.

El Museu d'Història de Catalunya ens ha regalat un llibre interessant i de precioses imatges, "Cementiris d'ultramar / Cementerios de ultramar" amb textos de Isabel Segura Soriano / Lilian Goligorsky i fotografies de Pilar Aymerich. Cap als prestatges d'art, s'ho mereix!

La família Guirado-Rodríguez ha donat a la biblioteca tota una col·lecció d'història novel·lada editada per El País, en ella hi trobareu des de "Juliano el Apóstata" de Gore Vidal fins a Espartaco o Ben-Hur passant per les cròniques marineres de "Capitán de mar y guerra" de Patrick O'Brien o "Los últimos días de Pompeya" d'Edward George Bulwer-Lytton. Un bon repàs d'història. D'aquesta donació també aprofitem 3 perles de J.R.R. Tolkien: "El Hòbbit" i "Las dos torres" i "El retorno del rey" de la saga *El Señor de los Anillos*. Ningú té per donar el primer, "La Comunidad del Anillo"? Estaria bé tenir-lo.

Dues aportacions a l'apartat de música: 1er: "Serrat personal" amb el disc "Com ho fa el vent", el de "Paraules d'amor", completa aquest pak un petit llibret que repassa fets de l'any 1969. 2on: De la col·lecció "Gran Selecció" de la companyia Deutsche Grammophon l'obertura de "Coriolano" Opus 62 i la Sinfonia nº 9 en Re menor, "Coral", Opus 125 de Beethoven. I acabem amb 4 grans volums: "Religiones y Creencias", "Pueblos y Razas del Mundo", "El Mundo Viviente" i "El Libro de la Vida Sexual" que se n'aniran cap a l'escola.

Moltes gràcies per tot plegat, bones festes i fins l'any vinent en que la biblioteca tornarà a obrir cada dijous de 6 a 8 del vespre, al segon pis de Ca l'Herrero. ■

POEMES VISUALS

"eRRATA", per Agustí Calvo



Terminal ADIF Mercaderies
17497 Portbou (Girona)
Telèfon (00-34) 972 390 404 Fax (00-34) 972 390 482
logistica@cadefer.es

POESIA

M'HE LLEVAT DE MATÍ, per Renée

M'he llevat de matí
abans la flor no s'obri,
he vist l'alzina i el pi
abans el sol no els toqui.
L'aranya havent teixit
la seva teranyina
bevia de la nit
una gota divina.
Un ocell matiner
saludava l'albada
mentre un airet lleuger
movia la brancada.
Feien el seu tragí
la formiga i l'abella.
M'he llevat al matí
i tot és meravella.



ELS ESCACS RECITEN NADALES, per Ramon Crusí

En una vesprada brillant
escaquistes molt inspirats
fan ofrena al rei infant
amb nadales que han creat.

Esperant la gran novetat
l'alfil s'ha desenvolupat,
i a l'estable instal·lat
per així vetllar el nounat.

Magnànims cavalls cavalcant
pel tauler i la contrada,
de blanc a negre van saltant
tot fent una renillada.

Les torres ben ubicades
són les millors ambaixades,
obren les grans portalades
perquè s'hi cantin nadales.

Les reines amb humilitat
al minyonet han abillat,
als monarques l'han presentat
com el salvador anhelat.

Peons ànima dels escacs
avui han quedat astorats,
ja que l'infant els ha reptat
a jugar de campionat.

Pel gran tauler de l'univers
els escacs reciten un vers,
és d'una nit molt especial
que s'ha embellit per Nadal.

25 ANYS DE LA CORAL MIXTA, per Dolors García Ferrer

Com passen els dies,
han passat volant
i avui quasi cap d'any
ja fa vint-i-cinc anys de cants.

Quants cantaires hi han passat
han volat com el vent quan bufa
segur que els recordareu
a la vostra Festa i
espero que us surti molt bé.

Des del meu balcó de casa
si sou allà davant us sentiré cantar.
Si sóc a casa,
però les meves forces són febles.

Fa temps que us escolto cantar
i avui dia de records que queden
espero tingueu al vostre costat
tota la gent del poble.

Quant m'agradaria sentir
el meu Elenc Artístic,
record d'un temps ja passat,
que duré sempre dins el cor.

Perdoneu aquest encís,
doncs bona Festa, bona arrossada
i que els vostres cants
refilin con els rossinyols,
fins sempre amics i amigues
i per molts anys el vint-i-cinc,
per la Nostra pau i la del món.

REFRANYS CATALANS

- *Amorettes de gener, per Pasqua muller i per Nadal Bolquer.*

- *Gener mullat, bo per a la terra i mal per al ramat.*

- *Pel gener, la perdiu busca el joquer; pel febrer, el niu a fer; pel març, tres ous nats; per l'abril, quatre o cinc; pel maig, piu-piu per les mates; pel juny ja són com el puny, i per l'agost ja corren de dos en dos.*

- *Qui arreplega l'oliva abans del gener, deixa l'oli a l'olivera, i qui la cull passat el gener, cull la d'aquest any i la de l'any que ve.*

SIMÓ GRANOLLERS I BATLLE UN GRAN PORTBOUENC, UN BON POETA I UN GRAN PATRIOTA CATALÀ

El passat 14 de novembre de 2009 tots els portbouencs i totes les persones de bona voluntat vàrem tenir un mal dia. Als 90 anys, ens va deixar per sempre un



dels més preuats, fermes i dignes col·laboradors de la nostra revista. Sí, amics, companys i persones de bona voluntat en general, en Simó Granollers ens ha deixat per sempre. El trobarem a faltar. Que descansi en pau. En Simó, originari de Llançà, però que molt aviat va venir a viure a Portbou, tenia unes qualitats humanes excepcionals. Es pot dir que era amic de tots els portbouencs, -d'edats, procedències i extraccions socials molt diferents-. Era un home que sentia Portbou pels quatre costats, el tenia en el cor d'una manera forta i profunda. De fet, tenia dos grans referents vitals: Portbou i Catalunya. Va ser, sense cap mena de dubtes, un exemple de civisme i compromís ciutadà. La seva relació amb la revista El Full va ser des del primer número, a l'estiu de 1996, d'un compromís exemplar. Es pot dir que ell era un integrant més del Consell de Redacció. Tot això té molt de mèrit.

Ja a una edat avançada, als 76 anys- no va dubtar ni un segon a donar suport a una iniciativa cultural i periodística local, que naixia d'una forma molt precària i sense massa garanties de continuïtat. Ho va tenir clar des del primer moment, calia donar una empenta a aquests joves de més de 30 anys que volien tirar endavant una revista portbouenca, independent, catalana, cultural i gratuïta. Ell, d'una forma generosa i cívica, va col·laborar, des del número zero, amb els seus articles d'opinió i les seves excel·lents poesies, a fer gran la revista, a ajudar-la a consolidar, a fer que es convertís en un mitjà de comunicació transversal, obert a tota la ciutadania de Portbou. El Full ha crescut, ha millorat, és un referent al nostre poble. I en tot això també hi ha contribuït, d'una forma remarcable, en Simó Granollers.

Ha estat un portbouenc modèlic. Amb senzillesa i sentit comú sempre va intentar ajudar a tots els portbouencs. Sempre que va poder, va contribuir a fer un poble millor. Va posar el seu gra de sorra per tal que les activitats culturals i lúdiques del poble poguessin tirar endavant.

També s'ha de recordar que en Simó Granollers, a la seva manera, va ser un gran patriota català. Era d'aquells catalans sentimentals que tenen la pàtria en el seu cor. A vegades no entenia les "anomenades" picabaralles polítiques; en general li costava entendre el món que envolta els cenacles polítics i la sofisticació del postmodernisme actual, tot i que era un home ben informat. Era un ciutadà que cada dia llegia la premsa i solia estar al dia dels darrers esdeveniments.

Ens ha deixat un gran home, un

gran portbouenc, un bon poeta i un gran patriota català. Una persona que vivia la vida amb intensitat i que estimava l'art d'escriure. Un ésser humà entranyable que, amb virtuts i defectes, sempre intentava complir amb la seva obligació.

- Simó! Ens has deixat per sempre, però els portbouencs, els homes i dones de bona voluntat i, sobretot, els teus companys de la revista El Full sempre et recordarem.

A continuació us transcrivim l'última poesia que en Simó Granollers ens va deixar per a publicar a la revista.

Benvinguts a Casa. II Trobada Portbouenca.

Què tindràs petita vall
objecte del meu amor
dormida de l'Albera al peu
que sento encara l'adéu
d'aquells jorns de germanor,
com un somni de cristall.
Qui pot defugir-ne l'enyor
que barrina dins l'entranya
com un corc desesperat,
si no estan al teu costat
com un neguit m'acompanya
la seducció del record.
Aquí avui tots com germans,
nadius, amics i per doble,
recordant-ne intensament
aquell formidable ambient,
tan sincer, tan sa i noble
que vam conèixer fa uns anys.
I el cor del nucli redobla,
no els deixà mai a l'oblit
i ara torna a veure'ls grans
per les rambles com abans,
junts, contents i embadalits
tot recordant el seu poble.

Consell de Redacció d'El Full

CALAIX DE SASTRE

INFORMACIÓ LOCAL: 09 EN TITULARS, per Joan Gubert i Macias (Cronista Local)

Aquest compendi és el resultat d'oferir un resum de les notícies més significatives de tot l'any 2009 a Portbou, que han sortit a la premsa diària. Cal destacar que la data només assenyala el dia en què apareix la notícia al diari o setmanari i que els titulars són literalment transcrits. Arxiu de l'autor.

- **3 de gener. El temporal malmet el port de Portbou però també fa pujar el nivell del pantà un 20%.** El temporal del dia de Sant Esteve va provocar fortes pluges a Portbou que han fet augmentar en pocs dies el nivell de l'aigua un 20%, cosa que portarà tranquil·litat al poble pel que fa al proveïment d'aigua durant uns tres mesos.
- **6 de gener. Portbou dedicarà un carrer a W. Benjamin.** L'Ajuntament de Portbou ha aprovat per ple dedicar un carrer del municipi al pensador i filòsof Walter Benjamin. El consistori ho va votar a al sessió plenària del passat 31 d'octubre amb l'objectiu de retre homenatge a la seva figura.
- **9 de gener. A punt un dels vagons de luxe del Tren Turístic Costa Brava.** També continuen les tasques de restauració de la resta de combois que han de formar aquest tren. Pel que fa a la locomotora que antigament ja havia fet aquest mateix trajecte, s'estan buscant fons per posar-la al dia.
- **10 de gener. Els artistes gironins homenatgen Walter Benjamin al Museu de l'Exili.** Oberta fins el 25 de gener, la mostra s'inscriu en el projecte de col·laboració entre l'Ajuntament de Portbou i el Consorci del Museu Memorial de l'Exili per enfortir els vincles territorials d'una frontera marcada pel mateix passat de la guerra civil, l'exili republicà i la segona guerra mundial.



La torre de mesura de vent del Pla de Ras a terra per la tremuntana. Foto Gubert

- **20 de gener. A punt d'acabar a Portbou la campanya censal d'animals de companyia.** Per al cens cal dirigir-se a les oficines municipals de l'Ajuntament portbouenc amb el DNI del titular de l'animal, la cartilla sanitària i l'assegurança de responsabilitat civil (en cas de gossos potencialment perillosos)
- **20 de gener. El port de Portbou retira el vaixell enfonsat pel temporal per fer el peritatge dels danys.** La parella propietària del vaixell, Les i Martina, van seguir ahir de ben a prop l'operació. Martina va explicar que creien que el vaixell havia patit molts danys, encara que aparentment no fossin apreciables. Per Martina, "és impossible recuperar-lo".
- **27 de gener. Cau a terra la torre de mesura del vent de Colera i Portbou.** Dissabte passat, la força del vent va fer caure a terra la torre del projecte del parc eòlic Tramuntana de Colera i Portbou. (...) Segons la Plataforma Cívica Antimolins de Portbou i Colera, aquest fet demostra que les extremes ràfegues de vent acabarien afectant negativament el parc eòlic de la carena muntanyenca de Portbou.
- **3 de febrer. Tren amb mercaderies perilloses fan parada sense permís a Portbou.** Portbou passa molts caps de setmana amb l'ai al cor. Trens de mercaderies carregats amb matèries perilloses, habitualment productes químics altament inflamables o tòxics, arriben a passat tot el cap de setmana aturats a les instal·lacions que RENFE té al municipi a l'espera de seguir el seu recorregut cap a les indústries petroquímiques de l'àrea de Tarragona.

- **6 de febrer. ERC denuncia el mal estat de la caserna de Portbou al Congrés.** La secció local de Portbou d'ERC ha plantejat al Congrés de Madrid una pregunta, a través del diputat Francesc Canet, sobre el mal estat de la caserna de la Guàrdia Civil del municipi. (...) També planteja al Congrés dels Diputats la possibilitat que es cedeixi l'ús de l'edifici a l'Ajuntament de Portbou.
- **6 de febrer. Governació oficialitza l'escut de Portbou.** El Departament de Governació, competent en matèria heràldica, ha oficialitzat l'escut de Portbou. (...) L'escut consisteix en un fons d'atzur amb quatre

faixes ondades d'argent, un port amb un espigó d'or i un norai de sable, i dues barques de bou de sable envclades d'or.

- **24 de febrer. Portbou recorre la ruta per on va passar l'exili.** Per la pau del món i amb motiu del setantè aniversari de la retirada republicana, el 22 de febrer passat, l'Ajuntament de Portbou va promoure la ruta de Portbou a la platja del Racó d'Argelés.

- **27 de febrer. Portbou i Cervera proposen tallers de reparació, una escola ferroviària i un museu per reduir l'impacte del TAV.** La idea dels alcaldes és redactar projectes de viabilitat per demostrar a les administracions que amb aquestes iniciatives es podran recol·locar les persones que es quedin sense feina arran de la reducció de l'activitat ferroviària.

- **3 de març. L'ACA assumirà la gestió del pantà municipal de Portbou.** L'ACA està ultimant la redacció del plec de condicions perquè l'Ajuntament els cedeixi la gestió del pantà municipal. D'aquesta manera, L'ACA serà qui s'encarregarà del funcionament de la presa i l'Ajuntament de Portbou només en continuarà tenint la titularitat.

- **3 de març. Els centres de Vilafant, Peralada i Portbou deixen d'oferir serveis d'urgències nocturnes.**

La reestructuració suposarà que el servei d'atenció continuada que s'ha instal·lat a l'hospital de Figueres atengui una mitjana de 40 persones cada dia durant la nit i unes 150 durant els dissabtes i festius. En el cas de Portbou, el servei d'urgències a partir de les tres de la tarda ja s'ha derivat al CAP de Llançà.

- **11 de març. El tren turístic Costa Brava només està pendent de restaurar la locomotora.** En aquest moment, a banda dels treballs en els diferents elements del comboi, els responsables tècnics de l'establiment del Tren han començat una ronda de contactes amb les administracions locals de la comarca per veure com s'hi impliquen.

- **20 de març. Reconeixement públic a la feina de sis bombers de Portbou.** Sis bombers voluntaris del parc de Portbou van rebre divendres passat la medalla d'or al mèrit per la feina que van desenvolupar durant el temporal de llevant que va castigar la Costa Brava a finals de l'any passat. L'acte es va celebrar a Vic, va servir per reconèixer els serveis prestats per Carles Sánchez, Ana Maria Rico, Marc Martínez, Francesc Alabert, René Pastor i Genís Rubio el dia de Sant Esteve.

- **27 de març. Portbou reforma el passeig de la Sardana per prioritzar els vianants.** El nou passeig mantindrà els tants per cents d'ocupació de la vorera de prop dels edificis (6,7%) i dels vials dels vehicles (26%), ampliarà considerablement la vorera de la platja (de 9,8% a 22,9%) i farà un nou repartiment de l'espai per a terrasses (de 57,3% a 42,2%). Aquest últim canvi ha provocat queixes dels restauradors de la zona.

- **7 d'abril. "Portbou es mou i és natural", un nou eslògan per al municipi fronterer.** La frase acompanyada amb una imatge de primera línia de mar presa des de l'embarcador, substitueix el logotip "Porta de la Costa Brava". L'equip de govern, format per PSC i ERC, defineix "Portbou es mou i és natural" com una aposta clara, simple i alhora complexa, on s'amaga tota la filosofia del govern portbouenc.

- **14 d'abril. Detecten coloms malalts a Portbou i en redueixen la població.** El mes de gener passat, l'empresa ja va recollir i retirar de la via pública de Portbou un total de 151 coloms. Aquella va ser una primera actuació que es podria repetir un cop passada aquesta primavera. Els controls, per tant, seguiran durant tots els mesos d'estiu.

- **23 d'abril. Portbou acollirà la Trobada de Piragües Basco i Kayacs.** Portbou acollirà de l'1 al 3 de maig la II Trobada Memorial Piragües Basco i Kayacs que comptarà amb múltiples activitats. La celebració està organitzada pel Club Nàutic de la població amb la col·laboració de l'Ajuntament, el consorci del port, AJP2 Portbou i Sky Kayac Llançà.

- **5 de maig. Comboi fins a Portbou per commemorar la retirada.** Per commemorar el 70è aniversari de la retirada republicana, un tren sortirà a dos quarts de nou del matí del 23 de maig de Barcelona i arribarà fins a l'estació de Portbou. (...) Un cop al coll (Belitres), s'inaugurarà l'exposició permanent de fotografies de l'exili de Michel Lefevre i del fons del MUME de La Jonquera.

- **12 de maig. Busquen 200.000 euros per restaurar la màquina del tren turístic de Portbou.** Els promotors busquen el finançament necessari, és a dir, 200.000 euros, per deixar a punt la màquina de vapor. Un cop feta la restauració, els vagons del tren turístic, que són de fusta, ja podrien trepitjar la via i fer les proves de circulació prèvies.

- **15 de maig. Un estudi de la UdG adverteix que el parc eòlic de Portbou malmetria la flora autòctona.** El



Witi Strohecker, a la platja del racó d'Argelés, dirigint-se als participants de la Ruta de l'Exili. Foto Gubert

resultat de la investigació desaconsella instal·lar aerogeneradors entre el coll de la Farella i el puig Flacó (coll del Frare); però també constata la necessitat d'establir mesures de preservació per conservar els valors naturals d'aquest sector.

- **24 de maig. El tren de l'exili.** El viatge Tren de l'Exili entre Barcelona i Portbou va reunir ahir 400 persones al coll de Belitres. El comboi, organitzat pel Memorial Democràtic i l'Ajuntament de Portbou, va sortir de l'estació de França barcelonina i a Girona hi va pujar el conseller d'Interior, Joan Saura. El viatge va servir per recordar els més de cent mil exiliats i per inaugurar un espai de memòria històrica la coll de Belitres.

- **2 de juny. El Portbou femení es proclama campió de 2a.** Les noies de Trino Martínez i Rafa Mora guanyen el títol a la penúltima jornada en golejar l'Arbucienca i quedar per davant del Base. Lurdes, Trini i Nàdia han format un equip ofensiu letal i la portera Maria del Mar ha liderat la solidesa defensiva.



L'equip femení del Club Esportiu Portbou guanyador del grup 6 de Segona Divisió. Foto Gubert

- **5 de juny. La CE admet a tràmit la denúncia contra el parc eòlic de Portbou.** La Plataforma denuncia que en el procés que s'ha seguit s'han obviat les normatives europees, que tampoc s'ha complert amb la llei de consultes transfrontereres i que tots els estudis demostren el perjudici que els aerogeneradors provocarien en la flora i la fauna d'una zona protegida.

- **5 de juny. Els premis Llidrac de l'escola de Portbou guardonen còmics.** Des de la direcció del centre assenyalen que "l'acte ha estat molt emocionant i ha sigut un èxit. Els alumnes s'ho han passat d'allò més bé". Els guanyadors, un per cada curs des de 3r cicle mitjà d'EPO a 2n d'ESO, han estat premiats amb un lot de llibres. La resta de

participants, des de P3 a 2n d'ESO igual que a tot el professorat i el jurat, se'ls va lliurar un llibre.

- **9 de juny. CiU denuncia que Portbou ha imposat la reordenació del passeig marítim als veïns.** CiU ha denunciat que l'Ajuntament de Portbou ha imposat als veïns amb negocis al front marítim la reordenació del passeig on es pretén canviar el trànsit rodat i establir nous espais per a les terrasses.

- **9 de juny. L'Ajuntament de Portbou homenatja l'equip femení pel títol de campiones.** El consistori va lliurar una placa a les components del conjunt, que ha sumat 25 victòries i 4 empats en 33 partits de lliga, amb 121 gols a favor i 24 en contra.

- **12 de juny. Veïns de Portbou es mobilitzen i aturen l'inici de les obres del passeig.** Una trentena de veïns, comerciants i membres del grup de CiU, a l'oposició de l'Ajuntament de Portbou, es van manifestar ahir des de poc abans de les vuit del matí fins al migdia al passeig del municipi per aturar les obres que havien d'iniciar-se.

- **23 de juny. Els veïns i l'Ajuntament de Portbou continuen tensant la corda.** En una reunió que van fer divendres passat el veïns i restauradors que rebutgen el canvi d'un dels carrils de circulació, van acordar aturar les accions sempre i quan no s'iniciïn les obres al passeig.

- **30 de juny. Portbou celebra el 30è aniversari dels ajuntaments democràtics.** La sala municipal Walter Benjamin de Portbou va acollir, el dia de Sant Joan, un acte per commemorar el 30è aniversari dels ajuntaments democràtics. A la celebració hi van assistir l'alcalde de Portbou, Antoni Vega; el primer tinent d'alcalde i regidor de Cultura, Joan Gubert; la directora dels serveis territorials de Governació, Mireia Mata i el director del MUME, Jordi Font. També s'hi van convidar tots els alcaldes que han passat pel municipi al llarg dels últims 30 anys, de qui hi havia imatges exposades a la sala.

- **7 de juny. Portbou estrena obra de teatre.** La sala Walter Benjamin de Portbou acull aquest dissabte, a dos quarts de deu del vespre, l'estrena de l'espectacle "No em toquis la flor" de Lluís Coquard, una adaptació realitzada per l'Elenc Artístic Portbouenc que tornarà a posar en escena l'obra el dia 18 i el 23 d'aquest mateix mes.

- **14 de juny. Portbou obre al trànsit la reordenació del passeig amb la indignació dels veïns.** El projecte continua indignant els veïns que han penjat pancartes a diferents punts del municipi. Entre altres coses denuncien la inseguretat de la situació que obliga els cambrers a creuar cada vegada que van a la terrassa pel carril de circulació.

- **16 de juny. CiU de Portbou demana la presència dels Mossos al passeig pel mal estat del ferm.** CiU dona suport als que s'hi oposen. Dimarts va decidir demanar la presència dels Mossos perquè el ferm està en mal estat i va empitjorant amb el pas del vehicles. (...) El responsable dels bombers no va veure indicis suficients per tallar la via de circulació.

- **9 de juliol.** El Govern començarà a reparar el port de Portbou per 1,8 milions el setembre. La Generalitat té previst començar el setembre les obres de reparació de les destrosses ocasionades pel temporal de llevant del 26 de desembre al pantalà i el dic del port de Portbou, on es van enfonsar tres vaixells, en un d'aquests, residia una família.

- **24 de juliol.** Les barques de Cervera emplen el port de Portbou quasi al 100%. Les embarcacions que no poden atracar al port de Cervera, on el temporal de llevant de Sant Esteve va destrossar el dic, s'han desplaçat, tal com es va informar abans de l'estiu, al port de Portbou que està gairabé al 100%. Diàriament queden una o dues places lliures.

- **4 d'agost.** Reparteixen fulletons a Portbou per un fondeig respectuós. La direcció general de Pesca i Acció Marítima ha endegat una campanya a peu de port per sensibilitzar els usuaris d'embarcacions recreatives sobre els efectes negatius que provoquen l'ancoratge i el fondeig indiscriminats.

- **4 d'agost.** Miquel Pinyol guanya el Concurs de Pintura Ràpida. Miquel Pinyol va ser proclamat guanyador diumenge del II Concurs de Pintura Ràpida de Portbou, convocat per l'Ajuntament i dotat amb 600 euros.

- **8 d'agost.** Portbou espera des de fa 2 anys el camí de ronda amb perill de desprendiments. La zona d'accés es va senyalitzar com a perillosa però els banyistes hi poden accedir de totes maneres. La Generalitat es va comprometre a assumir el projecte del camí, que hauria de fer tres quilòmetres. El camí discorre per sota els característics penya-segats d'aquesta zona del Cap de Creus, amb un litoral agrest.

- **19 d'agost.** "El Món submarí" en una exposició. Portbou ofereix fins a finals de mes una exposició fotogràfica que permet conèixer el món submarí del litoral del municipi. Es tracta d'un conjunt d'imatges de Josep Miquel Carceller que es poden veure al Centre Cívic Municipal Ca l'Herrero.

- **24 d'agost.** El II Festival SURPAS de música, cinema i art porta a Portbou seixanta creadors. El festival, d'accés gratuït i amb el suport de l'Ajuntament de Portbou i la Diputació, entre altres institucions i entitats, té per objectiu potenciar una nova manera de crear i difondre la cultura a partir de les llicències lliures (copyleft), revalorar la creació col·lectiva i en xarxa, agermanar les manifestacions culturals tradicionals amb les contemporànies i promoure el debat transfronterer sobre els temes més vigents de la creació d'actualitat.

- **25 d'agost.** Veïns de Portbou s'oposen a les contribucions especials per la reforma del carrer Mar. Les primeres actuacions van començar el mes de juny i es reprendran al setembre. L'objectiu és canviar les instal·lacions del clavegueram, soterrament de les línies elèctriques, posar desaigües pluvials i substituir l'asfalt i eliminar les voreres.

- **31 d'agost.** Un esllavissament a Portbou obliga Adif a refer les instal·lacions del Talgo. L'esllavissada va tenir lloc el passat 14 d'agost i va fer caure un mur d'aproximadament un metre i mig d'alçada i una caseta de maquinària ferroviària. A més, el moviment ha fet desaparèixer un camí que connectava el barri de la muntanya amb l'estació i que facilitava l'accés a les instal·lacions als veïns d'aquesta zona del municipi.

- **1 de setembre.** L'Espai Jove de Portbou ha fomentat l'associació del jovent. Un mes després de la inauguració de l'Espai Jove de Portbou, la valoració que en fan des de l'equip de govern és molt positiva. Aquestes instal·lacions complementen el Consell de Joventut que també ha creat l'Ajuntament de Portbou. Es tracta d'una entitat integrada per diversos regidors del consistori, algunes persones del municipi que treballen en l'àmbit educatiu i diversos joves portbouencs (...).

- **8 de setembre.** El festival SURPAS duplica l'assistència de públic. Segon any de festival i doble de públic. L'organització parla de 2.000 persones que es va apropar fins a Portbou per veure algun dels espectacles. La majoria dels actes programats es van veure desbordats ràpidament. (...) Ingrid Guardiola, de l'organització, va assenyalar que potser els tallers de videocreació van ser l'única activitat que va quedar per sota de les expectatives.

- **17 de setembre.** Portbou s'aferra a Walter Benjamin per superar la pèrdua de pes del tren. Portbou s'aferra als projectes culturals i de territori i paisatge com a taula de salvació davant la reducció de llocs de treball que registra el municipi des del tancament de duanes de l'any 1990. (...) Una exposició i un cicle de conferències commemoren el 69è aniversari de la mort del pensador alemany.

- **22 de setembre.** Portbou impulsa un premi de filosofia i assaig en memòria de Walter Benjamin. Aquest



Miquel Pinyol guanyador del II Concurs de Pintura Ràpida de Portbou. Foto Gubert

serà un any especial ja que s'aprofitarà per presentar, diumenge, la convocatòria d'un premi de filosofia i d'assaig. Les jornades tindran altres al·licients com la participació de l'historiador Enzo Traverso que oferirà divendres una conferència, així com la intervenció de nombrosos experts i crítics d'art.

- **25 de setembre. Tres dies d'estudi i debat sobre Walter Benjamin a Portbou.** Hi ha programades més de deu ponències amb especialistes i catedràtics diversos a més d'un seguit de projeccions de cine documental de qualitat i algunes visites a llocs emblemàtics de l'univers benjaminià. La idea de tot plegat és donar una visió polièdrica sobre la rellevància històrica i intel·lectual del pensador, a més de divulgar la seva obra.

- **29 de setembre. Grafistes i dissenyadors de tot el món es troben a Portbou aquest cap de setmana.** La trobada es perllongarà durant tres dies, de divendres a diumenge, i el format que utilitza bascula entre un congrés especialitzat i un festival d'art; s'han programat un seguit de debats i conferències amb especialistes del sector que vinguts d'arreu del país mostraran les últimes tendències alhora que també s'organitzen actes més "populars" –del tipus tallers i concerts– per mirar d'involucrar tots els profans en el tema.

- **23 d'octubre. Liciten la reparació del port de Portbou per 1,5 milions.** Les instal·lacions del port portbouenc són unes de les que van quedar més malmeses després de la llevantada. Els desperfectes més significatius es van produir al mantell inferior de protecció del dic d'abric i del pantalà, on es van danyar els ancoratges que el subjectaven.

- **28 d'octubre. El corredor del Mediterrani pot arribar a fer passar 260 trens diaris per Portbou.** Ferrmed vol "donar prioritat" a les connexions per Portbou i Irun perquè "permetran multiplicar per 12 el trànsit de mercaderies actual". El secretari general de Ferrmed, Joan Amorós, va assegurar que per aquests trams transfronterers hi podrien arribar a circular fins a 260 trens per dia, en comptes dels només 23 actuals.

- **13 de novembre. Lladó, Llançà, Portbou i Sant Pere seran dels primers pobles a tenir un pla d'accessibilitat.** Aquesta és la primera fase del Pla Director d'Accesibilitat Universal de les comarques gironines que ha impulsat la Diputació de Girona i, més endavant, en fases posteriors, es preveu que s'implanti a la resta de municipis de la demarcació.

- **20 de novembre. El 2010 Portbou disposarà d'un centre de dia amb quinze places.** L'equipament estarà situat a l'últim pis de la casa de la vila i donarà el servei tant als habitants del municipi com als de les poblacions veïnes. (...) Aquest servei, a més, aportarà qualitat de vida a les famílies que tinguin persones dependents, ja que els facilitarà la conciliació entre la vida laboral i familiar.

- **27 de novembre. Fira de l'intercanvi al CEIP Sant Jaume de Portbou.** Celebrada el passat dia 20, hi van participar els alumnes de Portbou, Colera i Cervera amb l'objectiu de fomentar el reciclatge. Aquesta és la segona edició i consolida la fira de cares a propers anys.

- **6 de desembre. Detenen en un tren a Portbou un atracador que duia 70.000 € en divises de tot el món.** En registrar les seves pertinences, els agents van descobrir els diners. El màxim en metàl·lic que hom pot dur a sobre en passar una frontera de l'espai Schengen són 10.000 euros.

- **11 de desembre. L'ACA comença les obres per reparar les esquerdes de la presa del pantà municipal de Portbou.** L'ACA ha començat les obres per reparar les esquerdes del pantà de Portbou –una reforma històricament reclamada al municipi–, per on es calcula que la presa perd milers de litres d'aigua cada dia. L'ACA ja ha instal·lat les bastides que han de permetre treballar a la presa i està previst que les feines s'allarguin d'un a dos mesos.

- **18 de desembre. Llançà, Portbou i Colera podrien tenir Agenda 21 aquest mandat.** Actualment encara estan en fase inicial, que consisteix en la realització d'una auditoria socioambiental a partir de la qual es podrà dissenyar el Pla d'Acció Local cap a la Sostenibilitat (PALS) que definirà els processos que han de seguir els tres municipis, tant individualment com col·lectiva.

- **22 de desembre. La nova sala La Congesta de Portbou obrirà per Cap d'Any.** El dia 31 de desembre l'Ajuntament de Portbou obrirà les portes de la sala-teatre La Congesta per celebrar-hi el ball de Cap d'Any, després que fa sis mesos s'iniciessin les obres de reforma d'aquest emblemàtic edifici. Malgrat que encara faltarà executar les últimes fases del projecte, aquests treballs no són tan voluminosos com els que s'han dut a terme fins ara, per la qual cosa, la sala podrà estar oberta al públic.

- **29 de desembre. 500 fotografies antigues de Portbou veuen la llum.** L'arxiu de M. Roman, el més important de

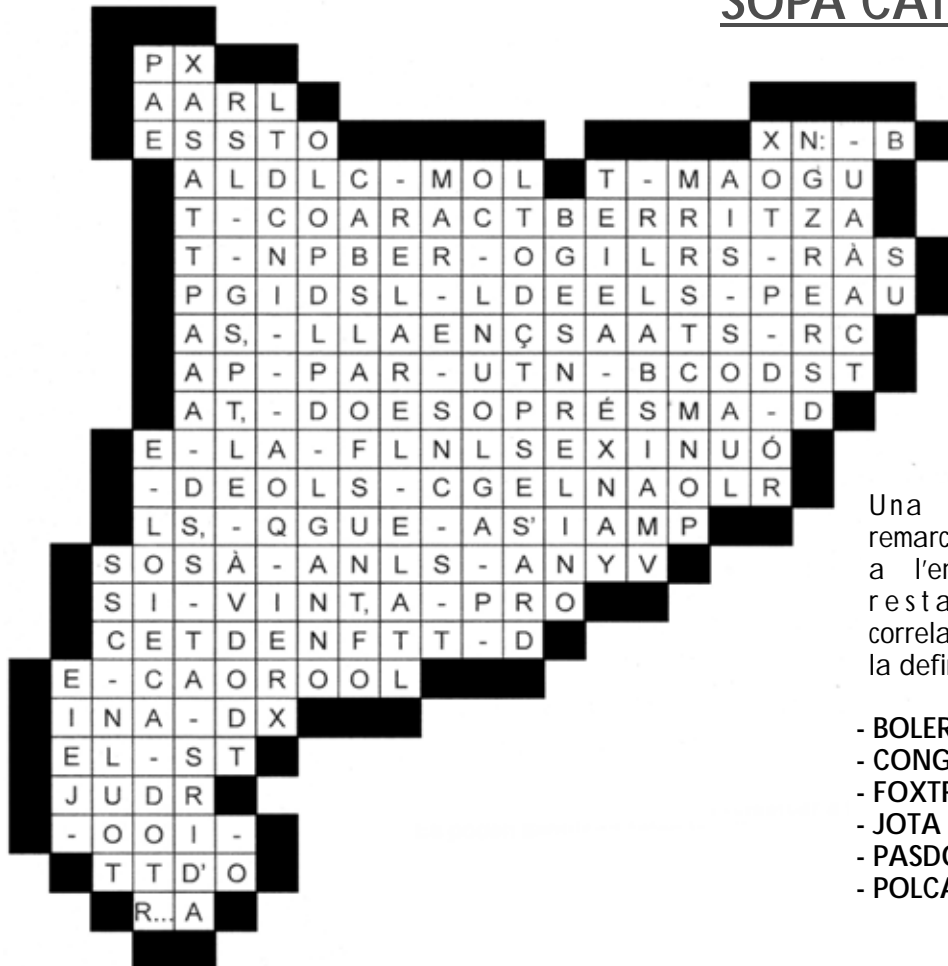


Imatge de l'exposició de fotografies antigues de Portbou de l'arxiu M. Roman. Foto Gubert

fotografia antiga de la vila, es podrà visitar durant els dies de Nadal al local de la plaça Pompeu Fabra de Portbou. Es tracta d'un recull molt important de fotografia antiga que reflecteix la història social i cultural del municipi.

PASSATEMPS EL FULL

SOPA CATALANA *



Una vegada hàgiu remarcat totes les paraules a l'encasellat, amb les restants, llegides correlativament, obtindreu la definició d'una d'elles.

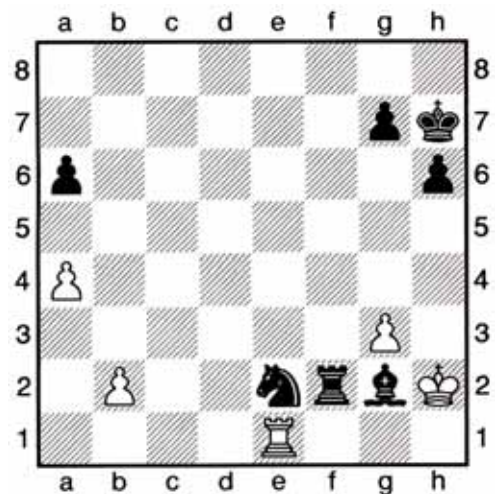
- BOLERO
- CONGA
- FOXTROT
- JOTA
- PASDOBLE
- POLCA
- RUMBA
- SARDANA
- TANGO
- VALS
- XARLESTON
- XOTIS

ESCACS PER R. CRUSÍ I MORÉ

- Mestre Internacional de la ICC -

Partida Nielsen - Nielsen. Copenhague 1946.

Juguen negres i fan mat en 3 jugades.



* Passatemps extret i publicat amb permís de la revista "l'Oci - la diversitat en passatemps -"
 Podeu fer la subscripció trucant al tel. 609 63 51 90 o per carta a ASSOCIACIÓ CATALANA DE PASSATEMPS (A.C.A.P.)
 Apartat de Correus 50 - 17486 Castelló d'Empúries

Solució : Xarleston
 Solució : 1.- g2 f1+
 2.- e2 g3+
 3.- f2 g2#
 h2 h1
 h1 g1

INFORMACIÓ

Podeu enviar els vostres escrits a l'adreça Passeig de la Sardana 3, 2n. pis - 17497 Portbou, o bé al correu electrònic elfull@wanadoo.es, o al fax (00 34) 972 390 331, amb una llargada màxima de dos fulls Din A4 a doble espai.

El Full sempre es reserva el dret de la publicació per raons temàtiques o d'extensió.

S'accepten pseudònims sempre i quan vagin acompanyats de nom i cognoms, núm. document d'identitat, adreça i telèfon de contacte.

El Full només respon de la secció Editorial, Calaix de sastre, Passatemp El Full i Records del passat. Els altres escrits i ninotalles són responsabilitat dels seus propis autors.

**Llegeix i col·labora amb El Full.
El teu mitjà cultural d'expressió.**

El Full a Internet:

Al web de l'Ajuntament de Portbou



www.portbou.cat

o bé a

GironaNoticies.com

connecta't al nou diari digital de les comarques gironines



El Full s'imprimeix amb paper ecològic lliure de C.F.C.

EL FULL

Publicació Catalana, Independent, Cultural, Trimestral i Gratuïta.

DIPOÏT LEGAL:

GI-565-1999

EDITA:

Amics de Portbou

DOMICILI SOCIAL:

Avinguda de França 67
17497 Portbou - Catalunya

CONSELL EDITORIAL:

Joan Gubert i Macias, Maria Juandó i Llimona, Josep M. Loste i Romero, Fèlix Balanzó i Guerendiain i Jordi Banyeres i Barril.

MAQUETACIÓ I FORMAT:

Amb la col·laboració de



Ajuntament de Portbou



Diputació de Girona

SUMARI

EDITORIAL

Reflexió sobre les consultes del 13-N	3
Portbou està en obres	3

CARTES AL FULL

Carta a Emili Darner	4
Carta a un veritable desconegut	4
Aminetu Haidar	5
Societat Mestresses de Casa	6
El futur del tren	6
Tancament del repetidor de TV3	7

OPINIÓ

Notes amb en "Xapes"	8
La terra xopa	9
Paraula de difunt	10
Tràfic de mercaderies a Portbou als anys 50	12
Rossana, un comunista Italiana	14
El tren convencional, el territori i la justícia	15
Més enllà de l'ego	16
Bon dia amics	17
Joan Martorell i Montells. Nota biogràfica	18

DOCUMENTS HISTÒRICS

<i>Cartilla de racionamiento</i>	19
----------------------------------	----

LLENGUA

El mirador	20
La gran il·lusió	22
Tarda d'hivern	23
Des de la biblioteca	24

POEMES VISUALS

"eRRATA"	25
----------	----

POESIA

M'he llevat de matí	26
Els escacs reciten nades	26
25 anys de la Coral Mixta	26
Refrans Catalans	26
Simó Granollers i Batlle	27

CALAIX DE SASTRE

Portbou, 09 en titulars	28
-------------------------	----

PASSATEMPS EL FULL

Sopa Catalana	33
Escacs per Ramon Crusí i Moré	33

SUMARI

RECORDS DEL PASSAT	35
--------------------	----

NINOTALLA

NINOTALLA	36
-----------	----

RECORDS DEL PASSAT



Fotografia del carrer Unió de Portbou (en direcció a Méndez Núñez), a finals de febrer de 1939.

Passeig de la Sardana 11, 17497 Portbou (Girona)
Telèfon/Fax (00-34) 972 390 712
portdeportbou@telefonica.net

CONSORCI PORT DE PORTBOU



NINOTALLA per Joan Martín i Rubio



serveis editorials
disseny i comunicació gràfica
preimpressió i impressió
serveis de reproducció digital

m gràfiques montserrat

T. 972 500 344
www.grafiquesmontserrat.com

l'orientem